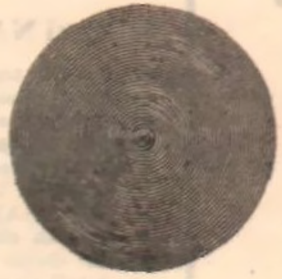
ANT

Haftalık Dergi • 4 Şubat 1969 • Sayı: 110 • 125 Kuruş

RENKLİ GAZOZ SAVAŞI

HAFTANIN NOTLARI

26 ocak

Yeni NATO kazığı!

■ **Brüksel'de toplanan NATO Bakanlar Konseyi'nde, «Türkiye'nin askeri gücünün artırılması, böylece NATO'nun daha da güçlendirilmesi» yolunda alınan kararların uygulanacağı, NATO ülkelerinden sağlanacak maddi yardımlarla bazı illerde silah ve malzeme fabrikaları kurulacağı öğrenilmiştir. Özellikle Almanya, Türkiye'ye yaptığı 50 milyon marklık yardımı 100 milyon marka yükseltecek, bu yardım savaş araç ve gereçlerinin Türkiye'de imalini sağlayacak tezgâh ve makine şeklinde verilecektir. İtalya ve İngiltere'den de bazı lüzumlu tezgahlar alınacaktır. ANT'ın geçen sayılarında da açıklandığı gibi Türkiye'yi NATO emrinde savaşa sürüklemek ve NATO dışında bağımsız bir varlık olmasını engellemek için «yardım» adı altında yapılacak bu «bağımlılaştırma» operasyonuna gerek AP iktidarının, gerekse CHP muhalefetinin karşı çıkmaları ihtimali yoktur.**

Çin'i tanıyacak

■ Türkiye her geçen gün biraz daha batılıların dümensuyuna girerken İtalya Amerika'dan bağımsız bir dış politikaya yönelmiş olup, Dışişleri Bakanı Pietro Nenni, İtalya'nın çok yakında Çin Halk Cumhuriyeti'ni tanıyacağını ve Birleşmiş Milletler'e alınması için çalışacağını açıklamıştır.

Latin Amerika'nın yeni «Che» si

Latin Amerika'lıların olduğu gibi ulusal kurtuluş savaşı veren bütün dünya halklarının adını saygıyla andıkları Che Guevara'nın Bolivya'da hunharca öldürülmesi üzerine Yankee emperyalizmi geniş bir nefes almıştı. Ancak aradan bir yıl geçmeden, Yankee'ler ve uşakları, Che'nin ölüsünün dirisinden daha tehlikeli olduğunu anlamışlardır. Batı basını gün geçmeden yeni bir gerilla hareketinden, Bolivya'dan Venezuella'ya, Guatemala'dan Brezilya'ya kadar yeni «Che»lerden söz etmektedir. Bugün yeni «Che», Venezüella kurtuluş hareketinin lideri Douglas Bravo'dur. Bravo, 1937 yılında, bugün Venezüella gerilla hareketinin beşiği sayılan Falcon bölgesinde doğmuştur. Genç yaşında Komünist Partisi'ne girmiştir. Ancak 1962'de savaşın bütün ağırlığının şehirlerde mücadele veren U.T.C.'ye (şehir gerillalarına) yüklenmemesi amacıyla kıyı bölgelerinin dağlık kesimi Falcon'a çıkmıştır. Bir çimento fabrikasında işçi olarak çalışan, böylece de proletaryayı yakından tanıyan Douglas Bravo, o gün bugün Venezuella'da harekete geçen altı gerilla cephesinden «Leonardo Chirinos» adlı cepheye komuta etmektedir. Douglas Bravo ve arkadaşları, hemen bütün Latin Amerika'da olduğu gibi, Venezuella'da Yankee emperyalizmine bağlı, halkı soyan dikta rejimine karşı savaş vermektedir.

27 ocak

Bakanı protesto

■ Milli Eğitim Bakanlığı'nca kapatılan Cağaloğlu Mimarlık ve Mühendislik Özel Yüksek Okulu'nun öğrencileri bir protesto yürüyüşü yaparak Bakan İlhami Ertem'i suçlamışlardır. Milli Eğitim Müdürlüğü binasının önüne bir siyah çelenk koyduktan sonra Taksim'e kadar yürüyen gençler, «ikinci sınıfın açılmasına izin veren bir bakan bir ay sonra okulu nasıl kapatır?» diye sormuşlardır. Taşıdıkları pankartlarda «Özel okul furyasında dönen milyonlarda bakanın hissesi mi var», «Açılsın dedin, kaç milyon yedin, kapansın dedin ne halt işledin» şeklinde cümleler bulunan öğrenciler, tüccar kafasının milli eğitime de girmesi ile mantar gibi biten özel yüksek okulların gençliğin istikbalini mahvettiğini belirtmişlerdir.

Büyük yolsuzluk

■ **Devlet Operası rejisörlerinden Ertuğrul İlgin'in hayali borçlular bularak bir çok opera mensubunu bunlara kefil gösterdikten sonra büyük paralar çekerek yurt dışına kaçması üzerine olayın asıl sorumlularının Opera Genel Müdürlüğü, Milli Eğitim, Maliye Bakanlıkları ve bazı banka genel müdürler. olduğu anlaşılmıştır. Her yıl yurt dışına bir kaç defa kanunsuz olarak mahiyeti meçhul seyahatler yapan İlgin'in durumu opera genel müdürüne yansıtıldığı halde hiçbir işlem yapılmamış, Milli Eğitim Bakanı Ertem de İlgin ile ilgili şikayetleri daima hasıraltı etmiştir. İlgin'in her defasında yurt dışından getirdiği binlerce liralık kaçak eşyayı önemli kişilere dağıttığı da tesbit edilmiştir.**

Öğretmen kıyımı

■ Uzun süreden beri ek ders alamayan dar gelirli öğretmenlere Sinop'ta ocak aylığının da verilmemesi üzerine Milli Eğitim Bakanı Ertem'e «İstifa et» diye telgraf çeken TÖS Sinop Şubesi Başkanı Avni Bayrak, bakanlığın telgraf emri ile bakanlık emrine alınmıştır. Öteyandan, Bünyan Lisesi'nde görevli dört öğretmenin ilçe savcısı tarafından keyfi olarak nezarete aldırılıp mahkemeye sevkedilmesi üzücü olaylara sebep olmuştur. Bir öğrenciye verilen disiplin cezasını kaldırtmak için savcının dört öğretmene baskı yapması ve kendilerini nezaret altına aldırtması halkın tepkisiyle karşılanmış, durumu protesto etmek üzere bir protesto yürüyüşü yapılmıştır. Kayseri Valiliği olaya el koyduktan sonra dört öğretmen, vali muavini ve milli eğitim müdürünün kefaleti ile serbest bırakılmışlardır.

Yine işçi satıyoruz

■ **Çalışma Bakanı Turgut Toker, 1969 yılında da 45 bin Türk işçisinin çalışmak üzere dışarı gönderileceğini açıklamıştır. Yalnız ocak ayı içerisinde 250'si kadın olmak üzere 1750 işçinin dışarıya gönderildiğini açıklayan Toker'in belirttiğine göre, halen Avustralya, Almanya ve diğer ülkelerde 160 bin Türk işçisi çalışmaktadır.**

28 ocak

Yeni Fikir Kulübü

■ **Özel Galatasaray Yüksek İktisadi Ticari İlimler Okulu'ndaki devrimci öğrenciler de bir fikir kulübü kurmuşlardır. Fikir Kulübü'nün tüm ülke sorunlarına eğileceğini belirten kurucular, bir bildiri yayınlayarak özel yüksek okulların birer ticarethaneden farksız olduğunu açıklayıp özel yüksek okulların devletleştirilmesini istemişlerdir.**

Köylü direniyor

■ İzmir'in Torbalı İlçesi'ne bağlı Atalan Köyü halkı, 12 bin dönüm tapusuz araziyi bölüşen altı ağanın toprağını işgal etmiştir. Köylüler, kadastro memurlarının 12 bin dönümlük hazineye ait araziyi ağalara ait gibi göstererek parsellediklerini açıklamışlar, ilçe kaymakamı da olayı doğrulamıştır. «Topraksız köylü olamaz», «800 kişi birkaç kişinin kölesi olamaz» gibi dövizlerle gösteri yapan 800 köylüden 42'si nezaret altına alınmıştır.

Devrimcilere baskılar

■ **Konya'da Güney Vietnam'ın satılık yöneticilerinin fotoğrafları *teşhir edilen Vietnam* Sergisi'nin kapanışında Ali Kaya Gündüzer adlı devrimci bir teknik ressam, Van Thieu'nun resminin Atatürk'ün resmi yanına asılmasını protesto ettiği için tutuklanmıştır. Kastamonu'da da Bölükbaşı konuşurken sosyalist olduklarını açıklayan bir öğretmen ile bir şoför de «Bölükbaşı'nın söz hürriyetine tecavüz ettikleri» iddiasıyla tutuklanmışlardır.**

29 ocak

ANT dâvaları

■ Bu hafta ANT aleyhindeki beş dâvaya birden bakılmıştır. Dergimiz yönetmeni Doğan Özgüden Toplu Basın Mahkemesi'nde «Cumhurbaşkanına hakaret» ve «Kesinleşmemiş mahkeme kararları hakkında mütalâa yürütmek» iddiasıyla yargılanmıştır. Eski sorumlu müdürümüz Yaşar Uçar'ın da sanık olarak bulunduğu duruşmalar yeni bilirkişi raporu tamamlanmadığı için başka güne bırakılmıştır. Toplu Basın Mahkemesi'nde ayrıca Yaşar Kemal ile Yaşar Uçar, sınıfları kin ve adavete teşvik ettikleri iddiasıyla yargılanmışlardır. Dördüncü Ağır Ceza Mahkemesinde ise Doğan Özgüden ile dış politika yazarımız Hüseyin Baş'ın «hükümeti tahkir ettikleri» iddiasıyla yargılanmalarına devam edilmiştir. Dergimiz avukatları Müşür Kaya Canpolat ve *Nebil Varuy, savcının hazır*lattırdığı bilirkişi raporunu reddetmişlerdir.

Ve itiraflar

■ **Gazetecilerin hükümeti ve meclisi tahkir iddiasıyla yargılanmalarına devam edilirken Cumhuriyet Senatosu'nda *konuşan GP Sözcüsü Fehmi* Alpaslan parlamentoda menfaat karşılığı iş takip edenler bulunduğunu, AP'li Osman Salihoğlu ise parlamentonun bir laubalilik örneği haline geldiğini açıklamışlardır. Senato'nun bu açıklamalarına karşılık bütçenin Millet Meclisi'nde görüşülmesi sırasında da milletvekillerinin senatörlerin kirli çamaşırlarını ortaya serecekleri söylenmektedir.**

Kelepçeli gençlik liderleri

26 Aralık günü İstanbul Üniversitesi rektörlüğünü işgal ettikleri iddiasıyla tutuklanan gençlik liderlerinin ilk duruşması geçen cuma günü yapılmıştır. Kalabalık bir dinleyici kitlesinin hazır bulunduğu duruşma sonunda tutuklu bulunan Kemal Bingöllü, Bozkurt Nuhoğlu, Masis Kürkçügil ve Öcal Okay serbest bırakılmışlardır. Deniz Gezmiş ile Celal Doğan'ın tutukluluk durumlarının devamına karar verilmiştir. Yukarıdaki resimde adliyeye kelepçeli olarak getirilen gençlik liderlerinden Deniz Gezmiş ve Kemal Bingöllü görülmektedir. Atatürk'ün cumhuriyeti emanet ettiği gençlere bu şekilde kelepçe vurulması, cumhuriyetin bugünkü yöneticileri için bir utanç belgesi olarak tarihe geçecektir.

30 *ocak*

Alkılıç için

■ Türk Edebiyatçılar Birliği, Şadi Alkılıç için Cumhurbaşkanı Cevdet Sunay'a şu telgrafı çekmiştir: «Mahkumiyet Türk adalet tarihinin en haksız mahkûmiyetlerinden birisidir. Büyük bir adli hatadır. Çünkü suçu gazete işlemiş, gazete, suçsa, suça armağan koyarak Şadi Alkılıç'ı teşvik etmiştir. Buna rağmen suçu işleyen gazete sorumluları beraat ettirilmiş, Şadi Alkılıç mahkûm edilmiştir. Alkılıç'ın mahkûmiyeti çağımızı lekeleyen olaylardan birisidir. Anayasanın 97. maddesinin şahsınıza tanıdığı ..akkı bir fikir suçlusu lehine, daha doğrusu bir suçsuz kişi lehine kullanarak Şadi Alkılıç'a hürriyetini geri vermenizi ve bu yoldaki davranışınızın bütün basın ve fikir suçlarının affı için ilk adım sayılmasını dileriz.» Ayrıca, İstanbul Teknik Üniversitesi İnşaat Fakültesi öğrencileri de Sunay'a 732 imzalı bir dilekçe göndererek Alkılıç'ın affını istemişlerdir.

Beraat ettiler

■ Bir süre önce bazı AP'lilerin düzmece ithamları neticesinde «komünizm propagandası» yaptıkları iddiasıyla haklarında Adana 2. Ağır Ceza Mahkemesi'nde dâva açılan TİP Ceyhan İlçe Başkanı Hacı Mehmet Karaçorlu ile Hüseyin Korkmaz duruşmaları sonunda beraat etmişlerdir. Yalancı şahitlerle iki sosyalisti mahkûm ettirmek isteyen AP'liler için mahkemenin beraat kararı kahredici bir şamar olmuştur.

31 *ocak*

Komer'in durumu

■ Amerika'nın CIA uzmanı Büyükelçisi Komer, ismi üzerinde çeşitli dedikoduların çıktığı bir sırada, özel uçakla Ankara'dan Almanya'ya gitmiştir. Komer'in Türkiye'den Almanya'ya gidişi ile ilgili hiçbir açıklamada bulunulmamış, ne zaman döneceği hakkında da bilgi verilmemiştir. Nixon'ın, Beyaz Saray'a girdikten sonra Komer'i geri çekmeyi düşündüğü söylenmektedir. Komer'in Almanya'ya gitmeden önce yaptığı İzmir ziyareti de hadiseli olmuştur. Komer, NATO Karargahı'nı ziyaretten sonra Ankara'ya dönerken öğrenciler ellerinde «İnsan kasabı evine dön», «Komer Türkiye Vietnam değildir.» «CIA marifetiyle Türkiye'de gizli işler çeviremezsin» yazılı pankartlar olduğu halde önünü kesmek istemişlerdir. Ancak polis öğrencileri zor kullanarak dağıtmış ve 13'ünü tutuklanma talebiyle adliyeye sevketmiş, mahkeme gençleri serbest bırakmıştır.

Kıbrıslı gençler

■ Kıbrıs'taki 27-28 Ocak çarpışmalarının onuncu yıldönümü dolayısıyla İstanbul Kıbrıs Türk Talebe Cemiyeti bir bildiri yayınlayarak İngiliz emperyalizmini lanetlemiştir. Bildiride, «27-28 Ocak çarpışmalarının 10. yıldönümünde, kendi çıkarları uğruna Rum megalo - idea'cıları ile işbirliği yapan, 1960'ta kendi askeri üsleri için Türkleri ve Türk tezini bir kenara iten İngiliz emperyalizmini lanetleriz» denilmektedir.

1 *şubat*

Asistan boykotu

■ Öğrencilerin direniş hareketlerinden sonra, üniversite eğitiminin en büyük çilesini büyük fedakârlıklar bahasına çeken üniversite asistanları da boykota gitmişlerdir. Önce Ankara Üniversitesi'nde başlayan hareket, kısa zamanda İstanbul ve Ege Üniversitelerine de yayılmıştır. Asistanlar boykotu sürdürdükleri takdirde şubat sınavlarının yapılması imkansızlaşacaktır. Bazı fakültelerin profesörler kurulları da toplanarak asistanların direnişini destekleme kararı almışlardır. Asistanlar, «öğretim üyeleri ve yardımcılarına ödenecek tazminat kanunu» konusundaki çalışmaların bir sonuca bağlanmamasını protesto etmekte ve üniversite reformunun bir an önce gerçekleştirilmesini istemektedirler.

Ege tutuklandı

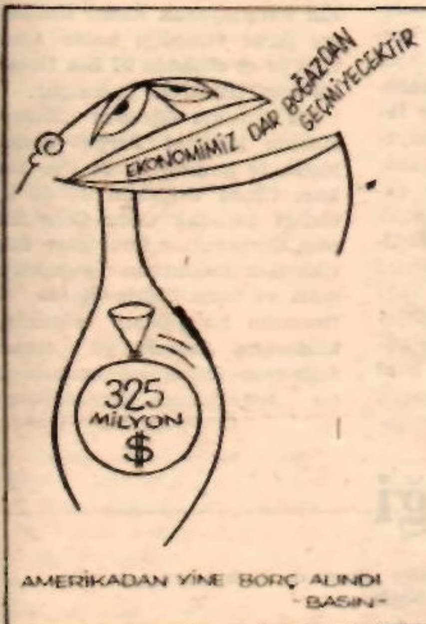
■ Bir süre önce «Komünist Manifestosu»nu yayınladığı için hakkında Türk Ceza Kanunu'nun 142. maddesine göre dava açılan Süleyman Ege tutuklanmıştır. Ege, kitap yayınlandığı günlerde de tutuklanmış, ancak daha sonra itiraz üzerine serbest bırakılmıştı. İkinci defa tutuklanan Ege'nin yayınladığı kitap da toplatılmış bulunmaktadır.

Hareket tiyatrosu

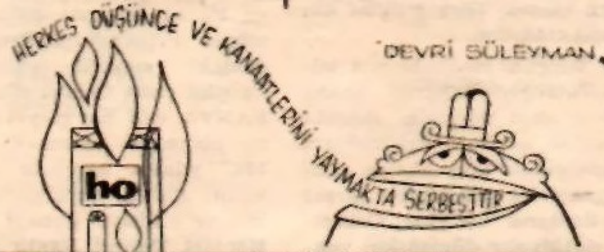
■ Devrim İçin Hareket Tiyatrosu, bundan böyle «Grev» ve «Köprü» adlı oyunlarına cumartesi ve pazar günleri 18.00 ve 20.00'de TÖS Tiyatro aSlonu'nda devam edecektir.

GÖZ GÖRE

YALÇIN ÇETİN

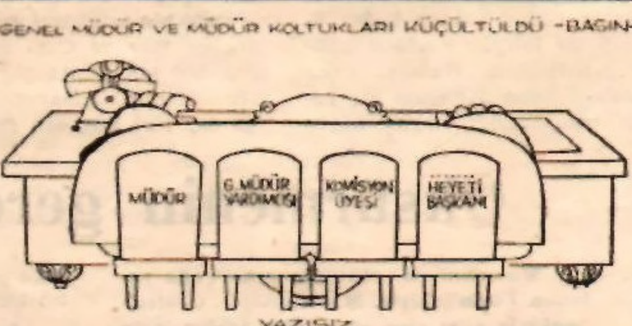

AMERİKADAN YİNE BORÇ ALINDI -BASIN-

GENEL MÜDÜR VE MÜDÜR KOLTUKLARI KÜÇÜLTÜLDÜ -BASIN-

YAZISIZ

HAFTANIN YORUMU

DOĞAN ÖZGÜDEN

Ulusal Ordu ve 6. Filo

NE güzel raslantıdır ki, Senato'daki «ulusal ordu» tartışmaları, 6. Filo'nun tekrar İstanbul'a geleceği haberinin ve devrimci gençlerin kelepçeli fotoğraflarının gazetelerde yayınlandığı günlere denk düşmüştür. Ulusal ordu tartışmaları, eski MBK üyesi Cemal Madanoğlu'nun Cumhuriyet Senatosu'nda Kontenjan Grupu adına yaptığı konuşmada Türk Ordusu'nun «ulusal ordu olma özlemi içinde» bulunduğunu belirtmesiyle açılmıştır. Madanoğlu, içinde yetiştiği Türk Ordusu'nun bugünkü bağımlı statüsüne açıkça karşı çıkmış, Ordu Yardımlaşma Kurumu vasıtasıyla askerlerin ticarete ve yabancı sömürü şirketleriyle ortaklığa itilmesinin tehlikesine dikkati çekmiş, ordunun kalkınmayı hızlandıracak bir güç haline getirilmesini istemiştir. Her milliyetçinin büyük bir rahatlıkla «evet» diyebileceği bu konuşmaya, Demirel beklenmedik bir saldırı ile karşı çıkarak tartışmanın büyümesine sebep olmuştur. Demirel, her şeyden önce, Amerikanofil bir politikacı olduğu için Madanoğlu'nun getirdiği görüşlere karşıdır. Ama Demirel'i daha da telaşlandıran nokta, bu eleştirilerin Cumhurbaşkanlığı Kontenjan Grupu sözcüsünden gelmiş olmasıdır. Çankaya'nın 22 Mart'ta Tural'ı ne olursa olsun harcamak kararında olduğunu bilen Demirel, bunun, Sunay - Tağmaç kanadı adına Demirel - Tural kanadına karşı girişilmiş açık bir saldırı olabileceği düşüncesiyle paniğe kapılmıştır. Ne var ki, Sunay'ın daha sonra diğer kontenjan senatörlerine yaptırdığı açıklama ile, Madanoğlu'nun görüşlerinin Çankaya'yı bağlamadığı anlaşılmıştır.

ASLINDA Sunay'ın da, Demirel'in de, Tural'ın da, Tağmaç'ın da ordunun statüsü konusunda birbirlerinden pek farklı düşünmedikleri şimdiye kadarki çeşitli beyan ve eylemleriyle sabittir. Madanoğlu'nun dile getirdiği ve daha sonra bazı tabii senatörlerin geliştirdiği görüşler ise, üst kademelerdeki kişisel çekişmelerin dışında kalan ordunun büyük kitlesinin ortak görüşleridir. Yirmi yıldır süregelen baskılara, yardım adı altındaki beyin yıkamalara, **«komünizm tehlikesi»** adıyla yaratılan umacılara rağmen Türk Silahlı Kuvvetleri'nin gövdesi, bağımsızlıktan, devrimden yana ulusal bir ordu, bir halk ordusu olmak özünü yitirmemiştir. Türk Ordusu'nu bağımlı kılan, egemen sınıfların temsilcisi olan politikacılar ve onların dümensuyunda sürüklenen bazı yüksek komutanlardır. Türk Ordusu'nun bağımlı hale getirilmesinden başta İnönü'nün CHP'si olmak üzere, DP, MBK, AP iktidarları ve koalisyon ortakları da sorumludur. Nitekim Demirel de, Madanoğlu'na cevap verirken sormuştur: **«27 Mayıs sabahı NATO'ya ve CENTO'ya bağlıyız diyen siz değil miydiniz? Niçin 1960'dan 61'e kadar NATO'dan çıkmadınız?»** Sezar'ın hakkını Sezar'a vermek lazımdır. Bu soruya herhalde eski MBK'cılar da kolay kolay cevap veremeyeceklerdir.

AMA bir kere olan olmuştur. Türk Ordusu'nu bağımlı hale getirmekte ortak sorumluluk taşıyanlar birbirlerini diledikleri kadar suçlayabilirler. Bu bir sonuç sağlamaz. Bugün için önemli olan, Türk Ordusu'nu Amerikan hegemonyasından, NATO kıskacından kurtarmak, halk ordusu, ulusal ordu özüne uygun yeni bir statüye kavuşturmaktır. Eğer bir Madanoğlu, bir Köksal Cumhuriyet Senatosu'nda kürsüye çıkıp eskiden bağlılıklarını bildirdikleri Amerika'ya, NATO'ya bugün karşı olduklarını açıklayabiliyorlarsa, anti - emperyalist cephede yerleri vardır. Kavgaları kutsaldır. Ancak bu anti - emperyalist kavgada yer alış, sadece parlamentonun sıcak salonlarında yapılmış genel konuşmalardan ibaret kalmamalıdır. Bu kavga somut olarak da verilmelidir. Anti - emperyalist mücadelenin bilincine varmış gençler, Dolmabahçe rıhtımında, İzmir Kordonu'nda dayağı, hapsi göze alarak 6. Filo'nun Türk kadınlarını avlamağa gelen bahriyelilerine karşı kavga vermektedirler. İşte Dışişleri Bakanlığı açıklamıştır: 6. Filo'nun gemileri bir hafta sonra, 10 Şubat'ta yine Boğaz sularına demirleyecektir. Anti - emperyalist ve devrimci parlamento üyelerine düşen görev, Amerikan 6. Filosu'na karşı geçen yıl Vedat Demircioğlu'nu şehit veren gençleri bu defa yalnız bırakmamak, onlarla beraber kavgada yer almaktır. Orduyu «ulusal» yapıya kavuşturmanın ilk şartı NATO'yu, 6. Filo'yu Türkiye'den kovmaktır. Amerikan'ı kovmaktır!

RENKLİ GAZOZ SAVAŞI

● Müslüman Kardeşler'in desteklediği Pepsi Cola ile Mason Biraderler'in desteklediği Coca Cola arasındaki mücadele şiddetleniyor... Sanayi Bakanı Turgut, haksız kâr transferi yapan Coca Cola Konsantre Fabrikası'nın imalâtını yasaklarken Demirel duruma müdahale etti.

AP Büyük Kongresi'nde Yeminliler'in galip gelmesine rağmen **«Masonlar — Ümmetçiler»** mücadelesi şu altında bütün şiddetiyle sürdürülmektedir. Demirel iktidarında köşebaşlarını ellerinde bulunduran Ümmetçiler, masonları kademe kademe yenilgiye uğratmakta ve durumlarını kuvvetlendirmeğe çalışmaktadırlar.

Mason Biraderler — Müslüman Kardeşler mücadelesinin en şiddetli şekilde sürdürüldüğü alanlardan birisi de **«renkli gazoz»** sanayiidir.

Renkli gazoz sanayiindeki çekişme, bilhassa masonların adamı olarak bilinen Agasi Şen'in Coca Cola'nın başına getirilmesinden *sonra şiddetlenmiştir.* Öteden beri Coca Cola'cılarla arası iyi olmayan ümmetçi Sanayi Bakanı Mehmet Turgut, Agasi Şen'in Türk Hava Yolları Genel Müdürlüğü'nden uzaklaştırıldıktan sonra Coca Cola'nın başına getirilmesiyle bu renkli gazoza karşı iyice hınç beslemeğe başlamış ve Fanta darbesinden sonra geçen hafta da ikinci darbeyi indirmiştir. Bu darbe de, Coca Cola'nın kâr transferinin ve konsantre imalinin önlenmesidir.

Ümmetçiler - Masonlar çekişmesi şeklinde görünen bu savaş aslında Türkiye'ye aynı zamanda sızmış bulunan iki «Cola» arasındaki bir renkli gazoz savaşıdır. Bu renkli gazoz savaşında Coca Cola arkasını başında Demirel'in bulunduğu masonlar grubuna dayamış, Pepsi Cola ise, Sanayi Bakanı Mehmet Turgut'un lider kadrosunda bulunduğu ümmetçiler grubuna yaslanmıştır.

Bilindiği gibi Coca Cola ve Pepsi Cola, Amerikan kapitalizminin bütün dünyaya misli görülmemiş bir reklam kampanyasıyla benimsettiği iki renkli gazozdur. Kendileri tarafından açıklanan rakamlara göre, sadece Birleşik Amerika'da bir günde 40 milyon şişe Coca Cola, bir o kadar da Pepsi Cola tüketilmektedir. Coca Cola ve Pepsi Cola'nın istihlâki sadece Amerika Birleşik Devletleri sınırları içinde kalmamakta, Amerikan kapitalizminin sözünün geçtiği her ülkede, hattâ doğru dürüst içecek suyu bulunmayan az gelişmiş ülkelerde dahi reklam zoruyla halka milyonlarca şişe Coca Cola ve Pepsi Cola içirtilmektedir. Sadece Coca Cola'nın 129 ülkede 1900 şişeleme fabrikası faaliyettedir.

Renkli gazozlar Türkiye'ye 1964 yılında girmiştir. Coca Cola'yı yurdumuza getiren, Adana'nın tanınmış zenginlerinden Has ailesinin başında bulunduğu İMSA Şirketi'dir. Pepsi Cola ise, Fruko - Tamek'çiler tarafından getirtilmiştir.

Cola'nın imali gayet basittir. Ana hammadde olan konsantreyi karbondioksitle tazyik edip bir miktar da mayi eklenince Cola meydana gelmektedir. Bir şişesi 20 Kuruş'a mal olan renkli gazoz toptancıya 44 Kuruş'tan verilerek yüzde yüzden fazla net kazanç sağlanmaktadır. Başlangıçta konsantre tamamen yurt dışından ithal edilirken sonradan Yabancı Sermayeyi Teşvik Kanunu'ndan yararlanılarak Coca Cola ve Pepsi Cola tarafından yurdumuzda konsantre fabrikaları kurulmuştur. Pepsi Cola fabrikası 130 bin, Coca Cola fabrikası ise 100 bin dolara mal olmuştur.

Şişeleme ameliyesi yerli ortaklarla kurulan şirketler tarafından yapılırken, konsantre fabrikaları tamamen ayrı şirketler halinde faaliyete geçirilmiş ve bu şirketlere yerli ortak alınmamıştır. Konsantre fabrikaları yüzde yüz yabancı sermaye ile kurulmuştur.

Cola imparatorlukları, konsantre ithali için döviz kaybedilmesinin önüne geçecekleri gerekçesiyle konsantre fabrikalarının kurulması için Devlet Planlama Teşkilatı ve Yabancı Sermayeyi Teşvik Komitesi'nden gerekli izni kopartmışlardır. Oysa, Cola'nın hammadesini teşkil eden konsantre'nin de imal edilebilmesi için ayrı hammadelere ihtiyaç vardır ve bunların da yurt dışından döviz karşılığı getirtilmesi gerekmektedir. Nitekim konsantrenin hammadesinin ithali yüzünden her yıl Türkiye milyonlarca liralık döviz kaybına uğratılmakta ve Amerika'daki Cola'cılar dolaylı olarak Türk halkını kazıklamaktadırlar.

Bu vurgun mekanizması bütün çirkinliğiyle sırıttığı halde, bir kaç solcu derginin dışında hiç kimse bu Cola şirketlerinin üzerine gidememiş, aksine günlük gazeteler aldıkları çarşaf gibi ilanların hatırına Cola'cılara methiyeler düzmüşler, yoksul Türk halkının Amerikan sermayesi tarafından sömürülmesine çanak tutmuşlardır. Korkunç bir rekabet havası içinde düzenlenen şarkılı, eğlenceli radyo reklam programlarıyla, şişe kapağı lotaryacılığıyla renkli gazozlar kentli vatandaş için su kadar, ekmek kadar önemli bir ihtiyaç maddesi haline getirilmiştir. Halbuki, Coca Cola'nın insan sağlığına hiç yararı bulunmadığı, aksine sağlığı tehdit eden zehirli bir madde olduğu Amerikan dergileri tarafından açıklanmıştır. Fact Dergisi'nin açıkladığına göre, Cola'lar, diş çürümesine, baş ağrısına, deri hastalıklarına, nefrite, bulantıya, akıl hastalığına, kalb hastalığına, ruhi tedirginliğe, inkıbaza, uykusuzluğa, hazımsızlığa, diareye ve neslin bozulmasına yol açabilmektedir.

Cola'cılar bu sağlığa zararlı serinleticileri, Türkiye'nin dövizini çekerek halka içirtirlerken, bir başka mücadele de Fruko ile Fanta arasında patlak vermiştir. Pepsi'cilerin Fruko adındaki meyveli gazozlarına karşılık Coca Cola'cı Has'lar da FANTA adlı bir meyveli gazozu piyasaya sürmek üzere 1967 yılında harekete geçmişlerdir. Ancak, Pepsi'cilerin baskısı ve etkisiyle Sanayi Bakanı Mehmet Turgut Fanta gazozunun imaline karşı çıkmış ve İktisadi Kurul, Yabancı Sermayeyi Teşvik Kanunu'na dayanarak bu gazozun Türkiye'ye getirilmesini reddetmiştir. Ancak Coca Cola'cı Has'lar, eşi görülmemiş bir cüretle bildiklerini okumuşlar ve red kararına rağmen 400 bin lira harcayarak Paşabahçe Şişe ve Cam Fabrikası'na 500 bin Fanta şişesi imal ettirmişlerdir. Nihayet geçen yaz da, yurt dışından getirttikleri esanslarla Fanta'yı imal edip izinsiz olarak piyasaya sürmüşlerdir. Ne var ki, Has'lar bu cüretlerini fazla devam ettirememişlerdir. Bir yandan sol çevrelerin uyanıklığı, bir yandan da Pepsi'cilerin arkasındaki ümmetçilerin baskısı neticesinde Fanta'nın imalatı Sanayi Bakanı Mehmet Turgut tarafından önlenmiştir.

Bu olaydan sonra Turgut ile Has'ların arası adamakıllı açılmış, mason olduğu için Türk Hava Yolları'nın başından ümmetçi Saadettin Bilginç tarafından uzaklaştırılan Agasi Şen'in Coca Cola'nın başına getirilmesi ise bardağı taşıran son damla olmuştur. Bu durumu fırsat bilen Pepsi Cola'cılar, Coca Cola'nın çanına ot tıkamak için derhal harekete geçip Coca Cola'nın sırlarına vakıf bazı adamları satın almışlar ve elde ettikleri sırları bir rapor halinde Sanayi Bakanı Turgut'a iletmişlerdir.

Sanayi Bakanlığı'na ulaştırılan dokümanlar arasında, Coca Cola'nın kâr transferi ile ilgili hükümleri çiğnediklerine dair belgeler de vardır. Anlaşma hükümlerine göre konsantre fabrikasının kâr transferi yapabilmesi için, konsantre hammaddeleri ithali için harcadıkları kadar dövizi ihracat yoluyla temin etmeleri, yani ihracatla ithalatı dengeleyerek Türkiye'nin döviz kaybına meydan vermemeleri gerekmektedir. Oysa Coca Cola Export Corporation, ithal ettiği hammadelerin bedelini karşılayacak kadar konsantre ihraç etmediği halde Amerika'ya el altından 97 Bin Dolarlık kâr transferi yapmıştır.

Bu durumu öğrenen Sanayi Bakanı Mehmet Turgut derhal harekete geçmiş ve Maliye Bakanı Cihad Bilgehan ile de işbirliği yaparak Coca Cola Export Corporation konsantre fabrikasının imalatının yasaklanması ve buna ilişkin olarak, bu firmanın bu yoldan sağladığı kârlarının Amerika'ya transferlerinin önlenmesi konusunda bir kararname hazırlayarak

Atatürk'ün Bursa Nutku Beraat etti !

Ankara 5'inci Asliye Ceza Mahkemesi, Bursa Nutku'nun Atatürk'e ait olduğuna karar vermiştir.

Bornova Savcısı'nın Ankara Üniversitesi Talebe Birliği Başkanı Naci Özdemir hakkında Bursa Nutku ile ilgili olarak açtığı dava beraatla sonuçlanmıştır.

Bursa Nutku'nun Atatürk'e ait olmadığı gerekçesi ile nutku yayınlayan gençlerle, öğrenci dernekleri aleyhine Bornova Savcısı Osman Kırkyaşaroğlu çeşitli davalar açmıştır. Bu davalar üzerine, Ankara Üniversitesi'nin 1966 - 67 açılış töreninde Ankara Üniversitesi Talebe Birliği Başkanı Naci Özdemir üstü kapalı Bornova Savcısının tutumunu eleştirmiş, bunun üzerine de Osman Kırkyaşaroğlu dava açmıştır.

Ankara 5'inci Asliye Ceza Mahkemesinde yapılan duruşmalara Kırkyaşaroğlu müdahil olarak katılmış, nutkun Atatürk'e ait olup olmadığı araştırılmış, konu Türk Tarih Kurumu'ndan sorulmuştur. Araştırma ve bilirkişi raporları sonucu mahkeme Bursa Nutku'nun Atatürk'e ait olduğuna karar vermiştir.

Bunun üzerine savcı Özdemir'in beraatini istemiş ve mahkeme bu isteme uyarak beraat kararı almıştır. Böylece, Atatürk'ün Bursa Nutku üzerinde açılan tartışma ve polemikler sona ermiştir.

Öksürmenin gereği

Mussolini'nin, Hitler'in erke geliş yolunun Lenin'inkiyle, Mao'nunkiyle, Castro'nunkiyle aynı olup olmadığını iyiden iyiye bilemiyorsak eğer, boş konuşmaktansa öksürmek daha yerindedir.

Marxçi felsefe ve edebiyatta Mussolini'nin, Hitler'in «önce halkı kazanıp sonra kuramlarını uygulamalarına», «uyutarak etkileyiş» **denir, yani frenkçesiyle** «manipulation». **Çünkü faşistler mutlu azınlığın yararına emekçi halkı sömürmek amacında olduklarından böyledir bu!**

Oysa marxçılar kendileri tarafından bilinçlendirilmiş halkın istem ve desteğiyle erke gelirler. Bunu da tüm marxçı devrim tarihleri böyle yazar!

Eğer «İybar» **diyenlerin oylarıyla kendimize TİP'te bir yer edinmek ereğindeysek ve bu yerin savunulması kaygusuyla «Diyet» yazıları yazmak zorunluğunu duyuyorsak, kendimizi çoktan yitirdiğimizi anlamalıyız artık.**

●

Hiç birşey öğrenmiyorsak, bari marxçı konuların bilmediğimiz yerinde «öksürmemizin gerekliliğini» **öğrenelim, sayın KOCAGÖZ!**

Yıldırım DAĞYELİ

Coca Cola'nın canına okumak üzere harekete geçen Sanayi Bakanı ümmetçi Mehmet Turgut

AGASİ ŞEN
— Mason Coca Cola'cı —

Devlet Planlama Teşkilatı'nın mütalaasına sevketmiştir. Ancak kararnamenin Devlet Planlama Teşkilatı'nda müsbet mütalaa aldıktan sonra uygulanabilmesi ve Coca Cola Export Corporation'ın çanına ot tıkanabilmesi için bakanlar kurulundan geçmesi gerekmektedir.

İşte bu noktada iş çatallaşmış, mason biraderlerden Demirel sahneye çıkarak **«Meselenin yeniden incelenmesi»** için emir vermiştir. Demirel'in meseleye müdahale etmesinin nedeni, bir yandan İMSA Şirketi'nin başkanı Kemal Has'ın AP teşkilatı vasıtasıyla, bir yandan da İMSA Genel Müdürü Agasi Şen'in mason biraderler aracılığıyla Başbakan'a baskıda bulunmalarıdır. Her ne kadar Cumhuriyet Gazetesi'nde yayınlanan küçük bir haberde **«Kendileriyle görüştüğümüz yetkililer, Coca Cola konsantre fabrikasının, doldurma işini yapan İMSA ile ilgisi olmadığını söylemişlerdir»** denilmekte ise de, bunun biçimsel bir ayrılık olduğu, aslında her iki firmanın da aynı menfaat grubunun hizmetinde bulunduğu herkesçe bilinmektedir.

Mehmet Turgut'un arabanın tekerine çomak sokmasından beri Coca Cola'cıların gazetelerde reklamları görünmez olmuş, şişe kapağı lotaryacılığı durmuştur. Hattâ bir çok yerlerde artık Coca Cola'nın satılmaması, bu renkli gazoz üzerine çeşitli dedikoduların çıkmasına sebep olmuş, şişe kapağı lotaryacılığında hile yapıldığı ve bu hile tesbit edildiği için şişeleme ameliyesine şimdilik ara verildiği iddiaları dolaşmıştır.

Diğer iddialar ne dereceye kadar doğrudur bilinmez ama, usulsüz kâr transferi yüzünden Coca Cola imparatorluğunun Türkiye'de başının derde girdiği bir gerçektir. Coca Cola'nın bu badireden kendisini kurtarıp kurtaramayacağını ise iktidardaki mason biraderler — müslüman kardeşler çekişmesinin sonucu belli edecektir.

Amerika'da yakılan otomobil

Komer'in makam otomobilini yaktıkları ileri sürülen 14 öğrenci yargıç huzuruna çıkarılmayı beklerken, Kontenjan Senatörlüğünden CHP'ye transfer eden Sadi Koçaş'ın, Dışişleri Bakanı Çağlayangil'in yazılı olarak cevaplandırması isteği ile verdiği bir önerge, politik ve diplomatik çevrelerde bomba gibi patlamıştır...

Sadi Koçaş önergesinde, Türkiye'nin Washington Büyükelçisi Melih Esenbel'in makam otomobilinin ne zaman ve nerede yakıldığını, bu konuda soruşturma açılıp açılmadığını, olayın niçin Türk kamuoyundan saklandığını sormuştur...

Önerge gazetelerde küçük başlıklarla ve üçüncü, dördüncü derecede haberler yanında yer almıştır... Oysa, Komer'in makam otomobilinin yakılışı ile birlikte değerlendirildiğinde, Türkiye'nin Washington Büyükelçisinin makam otomobilinin yakılışı büyük önem taşımaktadır. Önerge sahibi Koçaş, bu konu ile ilgili soruya verdiği cevapta, şöyle demekle yetinmiştir:

«— Amerikan Büyükelçisi Komer'in makam otomobilinin orta Doğu Teknik Üniversitesinde yakılmasından önce, Washington'da Türk Büyükelçisinin makam otomobili yakılmıştır.

Washington'daki bir Türk'le mektuplaşıyordum. Mektubunda otomobil yakılması ile ilgili yakınmalarda bulundu. Yakındığı şeyin Komer'in otomobilinin yakılması olayı sanıp, kendisine bu mevzuda gerekli bilgiyi verdim. Fakat, gelen cevapta, olayın Türkiye'de değil Amerika'da, yakılan arabanın da Komer'e değil Türk Büyükelçiliğine ait olduğunu söylüyordu. Ayrıca, olayın Türk kamu oyundan niçin saklandığı da soruyordu. Kendi imkânlarımla olayı sorup soruşturdum ve Türk Büyükelçiliği önünde beyaz renkli bir Mercedes bulunduğunu ve bu elçilik arabasının sonradan yok olduğunu öğrendim. Türk Büyükelçiliği otomobilinin kim tarafından yakıldığı üzerinde durdum. Olay bir tertip değildi ve bize düşman kimseler tarafından yapılmamıştı. Otomobili yakanların Rum ya da Ermeni'ler olduğu da sanılmamalıdır.»

DÖKÜLEN KAHVE

İşin en ilginç yanı, Dışişleri Bakanı İhsan Sabri Çağlayangil'in olayı, bir soru önergesi ile öğrenmiş olmasıdır. Rivayete göre, kahve içerken önergeden ve olaydan haberdar olan Çağlayangil, heyecandan elindeki kahveyi dökmüştür.

Derhal telefona sarılan Çağlayangil, özel kaleme Washington Büyükelçisi Melih Esenbel'i bulmasını emretmiştir.

Çağlayangil - Esenbel arasındaki telefon konuşması karşılıklı soru - cevap şeklinde geçmiş ve şunlar konuşulmuştur:

ÇAĞLAYANGİL - Melih bey, altı ay önce Türk Büyükelçiliğinin bir otomobili yakılmış bu olay doğru mudur?

ESENBEL - Doğrudur beyefendi.

ÇAĞLAYANGİL - Peki Melih bey benim bundan niçin haberim olmadı?

ESENBEL - Altı ay önce, olayın akabinde telsiz raporu ile zatıalinizi durumdan haberdar etmiştim efendim. İlgili daire bu konudan malumattardır.

Çağlayangil bu konuşmadan hemen sonra emir vererek, konu hakkında bilgi istemiş ve yarım saat içinde olayın doğru olduğu kendisine bildirilmiştir. Çağlayangil'e verilen bilgide, Zenci gösterileri sırasında Türk Büyükelçiliği otomobilinin üzerine akaryakıt dökülerek yakılmak istendiği, ancak ağır hasardan sonra kurtarılabildiği belirtilmiştir.

Komerin makam otomobilinin yakılması olayı, Dışişleri Bakanlığı ilgililerinin aklına hemen Washington'da yakılan otoyu getirmiş, fakat kopacak gürültüden ve sorumluların cezalandırılacağından korkularak susulması uygun görülmüştür.

YA BOMBA İŞİ?

Komer'in makam otomobilinin yakılmasından önce Amerika'da Türk Büyükelçiliğinin arabasının yakılması ile birlikte akıllara, Cumhurbaşkanı Sunay'ın Amerika'yı ziyareti sırasında patlayan bombayı da getirmiştir.

Aradan bu kadar uzun zaman geçmiş olmasına rağmen, Amerikan polisinin ne Türk büyükelçiliği otosunu yakanları, ne de bomba patlatanları bulamaması zihinlerde bazı sorular yaratmıştır. Çünkü, Türk polisinin gayretkeşliği yanında Amerikan polisinin vurdumduymazlığı haklı olarak kamuoyunu düşündürmeye başlamıştır: Bir yanda iki olaydan Amerika'da hiçbir sorumlunun bulunmaması, bir yanda 14 öğrencinin tutuklanıp hapsedilmesi...

İşin ilginç yanı, Çağlayangil'in olayla ilgilenip sorumluların bulunması için çalışacağına, bütün çabasını Sadi Koçaş'ın haberi nereden aldığı noktasına yöneltmiş olmasıdır. Koçaş, Çağlayangil'in sandığı gibi olayı Milli İstihbarat Teşkilatından değil, Amerika'dan gönderilen bir mektuptan öğrenmiştir. Fakat, buna AP iktidarının yöneticileri inanmamakta ve sorumluları arayacaklarına, olayın ayrıntılarını tespit edeceklerine her olayda olduğu gibi kaynağı bulmak için çırpınmaktadırlar.

Ve Amerikan polisi, Türkiye Büyükelçisi'nin otomobilini yakmağa kalkışanlar hakkında hiçbir işlem yapmazken, Türkiye'de 14 milliyetçi genç, Amerikan Büyükelçisi'nin arabasını yaktıkları iddiasıyla zındanda çürütülmektedir!

Telaşın fazlası

Yaşar Kemal

Türkiye'de sol gittikçe güçleniyor. Ağaların, derebey artıklarının, softaların, tefecilerin, komprador burjuvasının bugünlerdeki azgınlıkları bundan. Ne olursa olsun solun önüne en büyük setlerimizden birisini çekeceğiz, diyorlar. Komandolar düzüyorlar, irticayı gıdıklıyorlar.. Önce Nurcular, sonra toplu namazlar, sonra komandolar, cami kürsülerinin birer siyaset alanı haline getirilmesi, hep hep sola karşı güç denemeleri... İnsan aklına, insan gerçeklerine karşı böyle uydurma kıpırdanışlar bir şey değildir. Bunu dünyada Amerika anlayacağı gibi, bizim gözü dönmüş sömrücüler ve sömürücü uşakları da anlayacaklar. Anlayacaklar ve bugünkü Anayasa düzeninden başka çıkar yolları olmadığını öğrenecekler.

Türkiyedeki solun tek ve geniş örgütü Türkiye İşçi Partisi'dir. Türkiye İşçi Partisi üstünde çıkarcılar çok döğündüler. Taşlı sopalı saldırılar, o yetmedi, kapatma çabaları, partiyi kapatmak için kanunları zorlamalar, partilileri sindirmek için gangsterlik usulları... Partilileri aç koymak, işsiz koymak için insanca olmayan, kötü, onursuz davranışlar... Şu yedi yılda sömürücüler, içerdekiler ve dışardakiler partiyi kapatmak, örgütlenmesini önlemek için ellerinden gelen her bir şeyi esirgemediler. Her şeye karşın parti örgütlenmesini sürdürdü gitti.. Ama iyi yada kötü..

Türkiye İşçi Partisi şimdi bir güçtür. Bir sol örgüt Türkiyenin bugünkü koşulları içinde ne kadar bir güç olabilirse, Türkiye İşçi Partisi Türkiye'de o kadar bir güçtür. Bu güç artık Türkiye'de yabana atılamaz. Türkiye'nin kaderi düşünülürken ilkönce Türkiye İşçi Partisi akla gelir. Türkiyenin kaderi üstünde düşünülürken Türkiye İşçi Partisi'ni ilkönce düşünmeyen, onun büyük varlığını hesaba katmayan onarılmaz yanılgılara düşer.

Biz bu hesabı böylecene yaparken karşımızdakiler yapmıyorlar mı sanıyoruz. Türkiye İşçi Partisi olmadan bugünkü Anayasa düzeni yürümez, bu gerçeği karşımızdaki sömürücüler ve onların uşakları bilmiyorlar mı sanıyoruz.

Türkiye'deki politik durumu ve dengeyi çok iyi bilmemiz ve oturup bunun üstüne sağlam hesaplar kurmamız gerek.

A) Türkiye'deki sömürücü takımının Türkiye'de salt kendi gücü yoktur. Çünkü onlar kurumlaşamamışlardır. Onların dayanakları dışarda büyük sömürücü Amerika, içerde bugünkü Anayasa düzenidir. İçerdeki denge, bugünkü Anayasa düzeni sarsılırsa, onları Amerika kurtaramaz. Buna da sebep Türkiye'nin gelenekleri, büyük bir tarihi olması, Türkiye'nin dünyadaki bugünkü stratejik, ekonomik ve politik durumudur. Türkiyedeki bugünkü durumun sarsılması sömürücülerin bütün planlarını altüst eder. Belki de sömürücülerin sonu olur. Belki değil muhakkak sonu olur. Bugün Türkiyede astığı astık kestiği kestik gözüken sömürücü sınıf kıl payı ayakta duruyor. Denge bir sarsılırsa gümbür gümbür gitmemesi için bir sebep yok. Onları yeryüzündeki hiç bir güç akibetlerinden kurtaramaz.

B) Türkiye İşçi Partisi bugünkü Anayasa düzeninin vazgeçilmez bir parçasıdır. Türkiye İşçi Partisinin başına her hangi bir hal geldiği zaman, bugünkü Anayasa düzeni de biter.

Bütün bu hesabı bizim kadar sömürücü takımı da yapıyor. Bir yerde onun ayakta kalabilmesi Türkiye solunun, bu solun tek örgütü olan Türkiye İşçi Partisi'nin varlığıyla kaim oluyor.

Uzun yıllardan bu yana solda bir telaş, bir ikircik var. Korkuya benzer bir şeyler seziliyor. Acaba İşçi Partisi'ni kapatacaklar mı? Artık bu korkuyu yüreğimizden söküp atmalıyız. Davranışlarımızda bu korkunun hiç bir etkeni olmamalı. Türkiye İşçi Partisi'nin kapatılması, tüm sola zincir vurulması artık bizi o kadar ilgilendirmemeli.. Türkiye'deki solun varlığı üstüne artık bizden daha çok sömürücüler titremeli. Tekrar ediyorum, onların varlığı bugünkü Anayasa düzenine sıkısıkıya bağlı. Anayasa düzeninin de varlığı Türkiye İşçi Partisi'nin gücüne, varlığına, bağlı..

Sorunu çok açık ortaya koymalı: Bizim de çok iyi örgütlenmek için zamana ihtiyacımız var. Türkiye'de sol hareketi temele oturtmak için bizim de bu Anayasa düzenine ihtiyacımız var. Zamana ihtiyacımız var. Dengenin bozulmasından bizden daha çok sömürücü takımı ziyanlı çıkacaktır. Çünkü yokolacaklardır. Biz, her zaman emekçiler olarak ziyandayız zaten. Ve bizim savaşımız her hal-ü kârda sürüp gidecektir. Artık hangi düzende olursa olsun, Türkiye'de sol örgütlenme geleneğini kuracaktır. Maya bir kere tuttu.

Onun için artık telaş etmemeliyiz. Telaşın, çekingenliğin fazlası artık bizim zararımıza olur. Anayasanın bize verdiği haklardan sonuna kadar faydalanmalıyız. Denge sarsılırsa o bizi, sömürücüler kadar ilgilendirmemeli.. Daha açık konuşayım bugün Türkiye solu bir yumuşaklık, bir çekingenlik içinde. Buna son vermeliyiz. Daha sert bir savaşı sömürücülere kabul ettirmeliyiz. Ya herro, ya merro...

Tural'ın emekliliği yaklaştıkça Demirelin telaşı da artıyor

Türk Ordusu'nun milli ordu olma özlemini dile getiren Madanoğlu.

Genelkurmay Başkanı Tural'ın emeklilik süresi yaklaştığı için AP iktidarı çevrelerinde beliren tedirginlik ve telaş gün geçtikçe artmaktadır. Nitekim, Cumhurbaşkanlığı Kontenjan senatörlerinden Emekli Korgeneral Cemal Madanoğlu'nun geçen hafta Cumhuriyet Senatosu'nda yaptığı ordu ile ilgili bir konuşma *karşısında müthiş paniğe* kapılan iktidarın başı Demirel, sabaha karşı Senato kürsüsüne çıkarak emekli korgenerale askerlik ve vatanseverlik dersi vermeğe kalkışmıştır!

Ne demiştir Madanoğlu?

Eski MBK'ci general, Türk Ordusu'nun ulusal bir ordu olma özlemi içinde bulunduğunu belirterek şöyle demiştir:

«Güvenliğin *temel* örgütü olan ordu gücünün kaynağı ulusun sevgisi ve desteğidir. Milleti kendisi ayakta tutacaktır. Onun içindir ki, Ordu - Millet kaynaşımı içinde ulusal ordu olmayı özler durur.

Ordunun kalkınma çabasının dışında kalması, kalkınma gerçeğine aykırıdır. Ordunun eğitim - kültür dönemini köklü bir kalkınmaya katkı eylemi izlemeli ve ordu tüketici durumdan çıkarılmalıdır. Artık Türk Ordusu, dünya görüşünde olsun, yurt sorununda olsun, gereği kadar değilse bile yeteri kadar bilinçlenmiştir. Onun içindir ki, Türkiye'de bir Yunanistan denemesi düşünülemiyor. Bu yoldaki sorumsuzca davranışlar da olumsuz yankılar yaratıyor.»

Madanoğlu, ayrıca, toplum gerçeklerine sırt çevirircesine anayasayı gereği gibi yürütecek kanunların savsaklandığını, anayasa kuruluşlarına karşı durulduğunu, sömürünün sürdürülmesi için kışkırtmalar yapıldığını belirterek **«Toprak reformu yapmadan, sosyal adalet sağlanmadan, milli gelir dağılımı yapıcı bir bileşime sokulmadan sanayileşmenin temeli atılamaz ve kalkınma gerçekleşemez. Ekonomik bağımsızlıktan yoksun ülkelerde yabancı sermayenin sunduğu geliştiricilik, eninde sonunda geciktiriciliğe dönüşür ve yerli aracı kapitalizmin dışa dönük sömürgen sermayesi karşısında suyun akarına gider, bilerek bilmeyerek işbirlikçi olur, ülke böylece sömürü yatağı olur»** demiştir.

Madanoğlu bu arada çok önemli bir yaraya da parmak basarak **«Ordunun yabancı ve yerli şirketlerin ortaklığında ticarete itilmesinin ne demeğe geldiğini»** de sormuştur.

Ne gariptir ki, her milliyetçinin gönülden katılacağı bu konuşmaya, Başbakan Demirel hışımla karşı çıkmış ve Madanoğlu'nu **«Türk silahlı kuvvetlerini politikanın içine sokmak»** ve **«ayıp etmek»**le suçlamıştır. Demirel'in konuşmasında özellikle şu cümleler *dikkati* çekmiştir:

«Türk silahlı kuvvetleri kendiliğinden, kendi inisiyatifiyle vazife deruhte etmez, kendisine vazife verilir. Kim tarafından verilir? Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından verilir. Siyasi iktidarın bir parçası olan hükümet tarafından verilir. Neye göre? Kanunlara göre. Kanunların *derpiş ettiği hallerde* kime yetki verilirse, ona göre verilir.»

Yani Demirel, Türk Ordusu'nun sadece AP çoğunluğunun ve onun iktidarının elinde bir kuvvet olduğunu eşe dosta ispatlamağa kalkışmıştır. Demirel'in birdenbire böyle celadet göstermesinin ve Türk Ordusu'nu kendi kontrolu altında *göstermeğe kalkışmasının* anlamı nedir?

Her şeyden önce Demirel, 22 Mart'ın yaklaşmakta olduğunu

DEMİREL
— Ne demek milli ordu? —

görmekte ve Tural'ın emekliliğinin doğuracağı ihtilatların neler olabileceğini kestiremediği için, Türk Silahlı Kuvvetleri'nin tek sahibi pozunda görünmenin yararlı olacağını sanmaktadır. Oysa, bugüne kadar olup bitenler, Türkiye Büyük Millet Meclisi çatısı altında ve seçim alanlarında yapılan konuşmalarda sarfedilen sözler henüz zihinlerden silinmiş değildir.

Madanoğlu'nun belirttiği gibi, artık Türk Ordusu, dünya görüşünde olsun, yurt sorunlarında olsun, gereği kadar değilse bile yeteri kadar bilinçlenmiştir. Bazı muktedirlerin kişisel hesaplarla girişeceği oyunlara alet olmayacağı gibi sömürücü sınıfların hizmetindeki politikacıların oyunlarına da gelmeyecektir...

22 Mart yaklaştıkça bazı kimselere korkulu rüyalar gördüren Cemal Tural.

Ege'deki tütün faciası!

Tekel Bakanı'nın tütün piyasasını açış konuşmasında ekicinin sömürülmesinin bu yıl önleneceği yolunda vaadlerde bulunmasına rağmen tütün ekicileri yine tüccarın elinde soyulup soğana çevrilmiştir.

Daha piyasanın birinci gününde Tekel'in fiyatları 7 Lira'ya, tüccarın fiyatları ise 5 Lira'ya düşmüş, düşüş daha sonraki günlerde devam etmiştir. Üçüncü gün Cumaovası, Bulgurca, Akhisar, Gavurköy'de fiyatlar 6 Lira'ya, Kırkağaç, Soma, Gördes ve Eşme'de 3 Lira'ya, yani hemen hemen ıspanak fiyatına düşmüştür.

Bu düşüş karşısında üreticiler büyük infiale kapılmış ve Tekel Bakanı Haldun Menteşeoğlu'nu her gittiği yerde protesto etmişlerdir. Cumaovası'na jandarmalar refakatinde gelebilen bakana köylüler, **«Siz bizlere yalan söylüyorsunuz»** diye bağırmışlardır. Manisa'nın Karaoğlanlı nahiyesine üç gün geç gelen tütün eksperlerinin köylüler tarafından yolları kesilmiştir. Bucak Müdürü odasına alınan eksperler ve alım heyeti ancak jandarma müfrezesi yardımıyla nahiyeden uzaklaşabilmişlerdir.

Her yıl daha feci koşullar altında tekrarlanan bu sahneler, sömürü düzeni topyekûn değişinceye kadar da sürüp gidecektir. Zira Ege Bölgesi'ndeki 227 bin tütün ekicisinin emeği, sömürücü sınıfların temsilcisi olan iktidarlar tarafından 91 ihracatçı firmaya peşkeş çekilmektedir.

Geçen yılların hesaplarına göre 91 ihracatçı firma net 292 milyon lira kâr sağlarken, 227 bin tütün üreticisinin eline sadece 50 milyon lira geçmektedir. Yani bir tütün üreticisi ailenin yıllık 2691 lira gelirine karşılık, her ihracatçı firmaya yılda ortalama 3 milyon 214 bin lira kâr!

Tütün ekicisinin sömürülmesi, sadece tütünün satışında değil, kredi dağılımında da söz konusudur. *Ekicilere verilen* kredinin toplamı 241 milyon lirayı aşmazken, 91 firmaya 600 milyon kredi açılmaktadır. Bu kredi adaletsizliği karşısında ekiciler tefeci tüccarın eline düşmekte, mahsulünü daha tarlada iken yok bahasına elinden çıkarak sefalete mahkûm olmaktadır.

Yabancı sermaye ile ve özellikle *Gary Tobacco, The American Tobacco* gibi Amerikan şirketleriyle danışıklı döğüş halindeki iktidarlar, Tekel'i de âlet ederek Ege tütüncüsünün alınterinin ürününün yok bahasına satılmasına göz yummakta ve ondan sonra da **«halka hizmet»**ten söz etmektedirler.

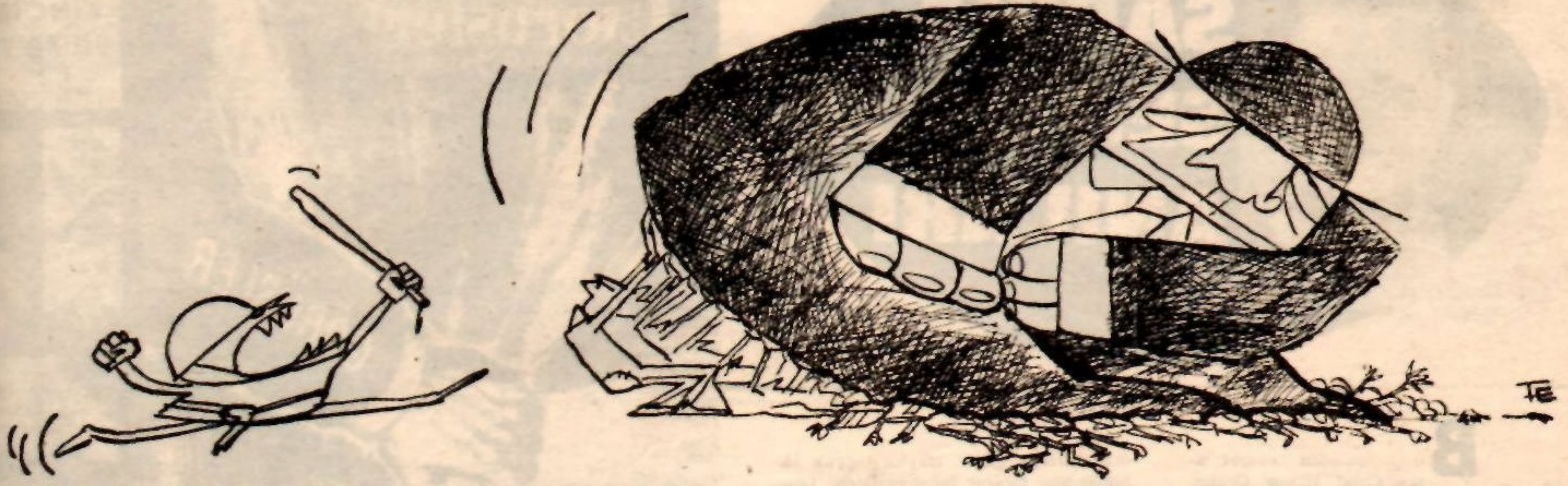
Bu yıl bakan yuhalanmıştır. Bu sömürü devam ettiği takdirde, ezilen ekicinin ileride yıllarda sömürü düzeninin temsilcilerine çok daha ağır muamelelerde bulunmalarına hiç şaşmamak lazımdır.

Bu düzen kurtlandı

Memeli ve memesiz bazı yurttaşlarımızı dolandırıp, Münih'e azimet eden Devlet Operası başrejisörü Ertuğrul İlgin var ya, meğer CKMP'sinin sokaklara - şenlik gösterilerinin mizansenini hazırlayan oymuş... öyle dediler, ben de inandım. Çünkü fiili durum **uzmanı, bir darbeci albayın elden 500 T.L.'sı, bir meşin ceket ve bir motosiklet vaadiyle devşirilmiş bir kadroya Wagner operası oynatabileceğine, ne yalan söyliyeyim, aklım pek yatmamıştı. Gerçi Türkeş, 9 Işığın Prometeus'u olarak, ama o da hükümetin** onuncu ışığı, **geç!** ışığını yakması, şartıyle, ışıklandırmanın **üstesinden gelebilir, bazı savaş sahnelerini ayarlayabilirdi ya, değme tiyatrocunun el vurmağa cesaret edemiyeceği bir temâşâ dalı üstünde böyle tek başına kamete kalkmağa gücü yetmezdi, eminim. Ancak, en ünlü Amerikan otellerinde maitre d'hotel'lik etmiş Ertuğrul İlgin gibi ilginç bir sanatçı, ömründe fare tutmamış sekiz on acemi kediyi aslan postuna bürüyebilir, Kıbrıs Türkçesiyle yazılmış kötü bir kompozisyon ödevini Ergenekon Destanı diye yutturabilirdi. Ya o,** Komünizmle Mücadele ayağıyla işadamlarımızdan koparılan üç sıfırlı çekler!.. **Yok, Türkeş'in haka başa getireceği iş değil bu!.. Onun da kendine göre bir ustalığı var tabii, NATO'ya bağlılıkla milliyetçiliği, Amerikan dostluğuyla yurtseverliği bağdaştırmada küçümsenmiyecek bir parendebazlığı var tabii!.. Ama bu kadar da değil, canım!.. Lâbaratuarlarında kuzu kuzu çalışan, yurtlarında, mışıl mışıl uyuyan öğrencilerin üstüne bir avuç çılgını** Başbuğğğ! **diye ulutarak saldırt, sonra da bu yüzkarası oyunu Kıbrıs'a çıkartma yapmış gibi kazayaklı törenlerle kutla! Bu kepazelikleri öyle bir dallandır, budaklandır ki, kamuoyunu öyle bir velveleye ver ki, bir kaç düzine meclis-i idare âzasının cebine indirdiği huzur hakkını saymazsan, zaten huzur diye bir şey kalmamış olan bu ülkede sözüm-ona huzur koruyucuları gıcırlı bir sakız bulduklarına memnun, ve aşırı** sağa ve **sola karşı cihat diye Amerikan bezinden dikilmiş bir bayrağın altında toplaşıp, (Yeni) Nizamı** Koruma **kanunlarını tezgâhlasınlar, ve ondan da öte, cunta hazırlıklarına girişsinler!.. Yooo, bu opera öyle amatör elinden çıkmışa benzemiyor, usta bir parmak var bu işin içinde!.. Ufak - tefek temsillerle çıkılmaz bunun karşısına!** Baksanıza **Küçük Opera'yı nasıl bir saatin içinde kundaklayıp kül ediverdiler! Ama belki de bu küllerin arasından doğacak ve doğuyor sağlam bir solcu akım, o Zümrüt-ü Anka...**

Bu arada, bu düzenin içinden çürümüş ve kurtlanmış olduğuna hâlâ akıl erdirememiş safdiller varsa, onlardan dileğimiz, sokaklardaki Bozkurt ulumalarına kulak versinler, bize hak verecekler o zaman, bu düzenin kurtlandığını şıpınişi anlıyacaklar...

Can YÜCEL

— Vay!.. Mevcut nizamı devirmeğe çalışıyorsunuz ha...

Sosyalistlerin sorumluluğu

Dr. Mehmetcan KÖKSAL

ŞU sıralar TİP'teki çalkantılar, geniş alanda toplumda da, onun iktidar adayı olan siyasal örgütte de, sosyalizmin bir takım gerçeklerini ortaya çıkarmaya fırsat kazandırdı. Daha da kazandırmakta devam edecek. Artık bugün, uzun ve kısırlıkla bitecek bağnazlıkları bir yana bırakıp, bu fırsatları kullanmak zorunluluğu var. Şimdilere kadar, eksik alınan yada hiç alınmayan verileri, toplumun koşullarından toparlamak ve onlara cevaplar yetiştirmek gerekiyor.

Ancak şunu daha önceden kabul etmek şartı ile:

Teoriyi — bu kesinlikle böyle —, giderek bilimsel incelemeleri, doktrin ve sistem araştırmalarını, dış ülke uygulamalarını, dünyadaki oluşmaları, iktisadî ve siyasal konjonktürü, bunun gibi nece kaynakları göz önünde tutarak, bunu yapmak gerekiyor.

Bu gereğe, şu gözlemi eklememize izin verilsin:

SOSYALİST oluşmaya derece derece parti düzeyi içinde ve dışında katkıları olduğunu asla inkar etmediğimiz nece kişilerin, bu türlü girişimleri nasıl horladıklarını biliriz. Hattâ bu horlayış, çok kolay taraftar toplayan bulaşıcı bir tembellik alışkılığı da yaratmıştır. Örgütleri ile olsun, kişisel tutumları ile olsun, yetiştirdikleri ya da çevrelerine aldıkları kimselere de, hattâ daha başka örgütlere de, bu konudaki etkilerini kabul ettirmişlerdir. Bunun ilk sonucu, bulaşıcı tembelliğin daha geniş ve yoğun, dolayısıyla tabana da yayılması oluyor. Basılı kâğıda, bir derece saygı duymayan, hattâ ona sövgüler yağdıracak kadar ileri gidenleri, sosyalist safta çok görmüşüzdür. Bu bağnazlık, «eylemcilik budur» sanısı ile tutturdukları bir yolun, tek itici gücü sayılmıştır. Bu da onları, artık söze bile tahammülsüz, karşılıklı tartışmaları ise bütün bütüne küçümseme uçurumlarına eğik yapmıştır.

Oysa, bilinecek — daha önce de öğrenilecek — çok şey vardır.

Ele geçirdiklerini söyleyerek kullanacakları bir ganimet olmasın diye, işaret etmek zorunda olduğumuz bir nokta var: Biz, sosyalist nitelikli kaynakları kastlıyoruz. Yoksa çok geniş ve bir yerde bilinci dağıtıcı ve kofaltıcı bir genel bilgi yığınağını kastlamıyoruz. Bu son yığınak, bütünü ile başka bir tartışmaya götürecek bizi. Eleştirdiğimiz tahammülsüzlük, sosyalist ideoloji ve kültür karşısındaki genelleşen tutumdur.

AYRICA işaret etmeğe gerek var: Sosyalist eylemi fikirden, bilinçten, ideolojiden, doktrinden, hattâ bu yolla, genişlemek olanağından, sonunda da eylemden alakoyan üstelik bizzat kendi taraftarlarından gelen en büyük engel de budur. Bu gerçek ve akıldışı yapmacıklı davranışlara saplanan bir takım sözde militan eğiticileri de yok değildir.

Tozlu raflardan sallanan işaret parmağı görüntüsündeki şariatanlar da yok değildir, buna karşılık. Toplumsal ve özellikle de sınıfsal bağı kesilmiş ya da baştanberi kurulamamış aydınlar da, gene böyle bir uzaklaştırıcı ürküntü ve iğrentinin yaratıcıları olmuşlardır. Daha nece nece örnekler verilebilir, vereceğiz de. Fakat bunlardan kurtuluşu, yukarıdaki genelleşen tahammülsüzlükten doğan tepki sağlayamaz elbet.

Ayrıca gene şüphe yok ki, balık avlamanın öğrenileceği yer de deniz ve teknenin üzerindedir. Demek oluyor ki, her şey yapılarak, ve yapılacak yerde öğrenilir. Ancak bunların arkasında, ya da önünde değil, hemen yanında olan bir şart daha var:

Öğrenmenin aracı olan eylemle, tek başına yetinilemez. Maddesel dialektik de tarihsel maddecilik, «tek başına eylemin yeterliği» felsefesi değillerdir, aynı zamanda düşünce için, gerçeği bulmasında kullanılan vazgeçilmez yöntemlerdir. Bu bitişik oluşmayı ortadan ikiye ayırıp (bal arısı = bal + arı!!) yalnızca birinden birisini benimseyip diğerini, üstelik yok sayarak bir yana bırakmak, yukarıda sözünü ettiğimiz genelleşen tepkinin ilk niteliğidir.

KALDI ki, gün gibi açık seçik ortada: Eylem olarak da neler yapıldığını biliyoruz. Bundan bir küçümseme anlamının çıkarılmaması gerekir. Ancak bir eleştiri sezinleniyor ise, doğrudur. Bu, toplumda, hiçbir eylem yapılmamıştır, yapılan şu ya da bu eylemin de sosyalizm ile ilişkisi de yoktur, demek de değildir. Fakat bu ayrıntıları, şimdilik durdurup, şu gözlemi tekrarlıyalım: Türkiye'de sosyalizm, süre olarak doğru orantı ile, bir çeşitliliğe — parçalanmağa diyemiyoruz — gitmiştir. Bunun bu biçimde söylenince, bir asabilikle karşılanacağını biliyoruz. Oysa aynı gözlemde konu olan gerçeği, kendileri şöyle ifade ediyor ve bu parça parça olmayı — hattâ çeşitlilik sebebi ile değişik oluşmaları ya da ayrı ayrı kamplarda oluşmayı tercih etmeyi — olağan görüyorlar: Sosyalizm çeşitlidir, diyorlar. Verdikleri hüküm, sosyalizm için doğru ve geçerli olabilir. Fakat kendi eylemleri, hattâ arasında kırıntı olarak serpiştirdikleri teori, hattâ hattâ teorileri bakımından geçerli değildir. Ayrıca şu da var: Bunu, bir düşünce özgürlüğü olarak savunmak iki açıdan yanlıştır. Önce, açık bir bütünlemeye götürmez, sentez yıkılır. Sonra da, açık bir çözümlemeye gelmez, analiz maddesinden yoksundur.

Belli tarihsel, maddî, iktisadî, siyasal... koşullarda bulunan bir toplumun, sosyalist girişimden — teorik olsun, pratik olsun — beklediği bu kadar birbirinden ayrı olamaz.

Türkiye'de sosyalist iktidar adayı birikimin, henüz bu kadar iken ayrı ayrı yönlerde dağılmasının, kendi ileri sürdükleri nedenlerden çok daha önde gelen nedenleri vardır. Bu nedenleri, açık açık sergilemek var iken, körlerin fil hikayesini andıran bir biçimde onları bulmaya kalkışmak, acı bir şey. Bu nedenler, ya da çünküler, doğrudan doğruya bilimsel yöntem ve araçlar ile — sosyalizme özgü yöntem ve araçlar ile — ortaya konabilir. Bu ise, hizip ve ayrılık yaratan yan unsurların ortalığa salınması ile değil, hele bununla da yetinilip bugünden yarına hemen gerçekleşecek bir «oldu da bitti» ile hiç olmaz.

ŞİMDİLERE kadar geçen sürelere, acımamak imkânsız. Fakat daha ilerideki zamanları yakmayalım artık.

Orta yerde üstüste yığılmış sayısız deneyimiz oldu. Bu, büyük bir «eylem» yığınağıdır. Onu, bir Jean d'Arc gibi yakılmasına razı olduktan sonra kutsallaştıracağımızdan da korkulur. Bu yığınağa da, — sosyalizm ve sosyalizm benzeri eylemler bitmeyeceğine göre — bundan sonraki oluşmalara da, onları şartlayan dış katkılara da, maddesel dialektik ile bakmaya, önce de o maddesel dialektiği iyice belleyip, denemeye girişelim. Akıp giden ırmak, ya da durgun denize bir ağ kurmadıkça, balık kendiliğinden tabağa pişmiş düşmeyecektir. Herşeyi bir çark, fakat kendiliğinden dönen bir çark gibi almayalım. Olaylar karşısında şartlanan, sonra da o şartlara müdahale eden insan düşüncesinin ürünlerini hor görmek bağnazlığı, sosyalizm ile bağdaşabilecek bir çaba değildir. Böyle bir bağnazlığı atar görünerek de, bu defa sosyalizmin içinde karşısına geçip, «herşeyi bilecek ve öğreneceğiz» formüllerine de kendimizi kaptırmayalım. Böyle sorumsuz soyutlamalar «bize gerekenler» bakımından birer sınırdır, bunu da unutmayalım.

Umuyoruz ki, teori «hayat ağacının karşısında boz ve kırçıl» da görünse, gerçekte bir hayat — eylem alış verişidir. Buna bu sıralar için, Türk sosyalistlerinin hem eğilmek sorumlulukları, hem de zamanları vardır.

SABİHA SERTEL'İN ANILARI

Bu gelişmeden cesaret alan Celal Bayar Grubu, 4 Haziran 1945'te Dörtlü Takrir adı verilen tekliflerini parti grubuna sundular. Takrir sahipleri Celal Bayar, İzmir mebusu Adnan Menderes, Köprülüzade Fuat, Refik Koraltan'dı. Bunlar baskıların kaldırılmasını, meclis içinde hükümeti kontrol edecek ikinci bir partinin kurulmasına imkan verilmesini istiyorlardı. Halk Partisi 12 Haziran 1945'te yaptığı bir toplantıda bu teklifi reddetti. Bundan sonra Fuat Köprülü ve Adnan Menderes, gazetelerde hükümeti tenkit mahiyetinde yazılar neşrettiklerinden dolayı disipline aykırı hareket ettikleri iddiasıyla partiden çıkartıldılar. Bundan bir müddet sonra Celal Bayar milletvekilliğinden istifa etti.

Celal Bayar mebusluktan istifa ettikten sonra yeni bir parti kurmak için faaliyete geçti. Bu arada Zekeriya ile temasa geçerek Tan Gazetesi'nden faydalanmak istediler. İşte o tarihlerde bir gün Tevfik Rüştü Aras'la beraber Moda'daki evimize geldiler. Tevfik Rüştü Aras mebus değildi. Fakat Bayar Grubuyla beraber çalışıyordu. Bana bir dergi çıkarmak niyetinde olduklarını, bu derginin benim tarafımdan çıkarılmasını istediklerini söylediler. «Sermayesini vermeye de hazırız» dediler.

Celal Bayar'a bu derginin hedefinin ne olacağını, yeni bir parti kurmak niyetinde olup olmadığını sordum. Bayar şu cevabı verdi:

— Bizim hedefimiz, memlekette yarım kalan demokrasi devrimini tamamlamaktır. Kanunlarda anayasaya aykırı maddelerin kaldırılması, üniversiteye muhtariyet tanınması, hürriyetleri boğan polis kanununun değiştirilmesi, mecliste muhalif partilere murakabe hakkının tanınması için savaşacağız. Yeni bir partinin kurulması için çalışıyoruz. Dergi, bu prensipleri savunacaktır.

— Partinizin programında toprak reformuna yer verecek misiniz?

— Programımız henüz hazırlanmış değildir. Toprak reformu uzun vadeli bir iştir. Memlekette uzun tetkiklere *dayanan bir kadastro* yapılmadıkça, toprak dağıtımı düşünülemez. Köylünün topraklandırılması, ziraatın geliştirilmesi için çalışacağız. Fakat bundan önce vatandaşların söz, düşünce, örgütlenme hürriyetlerini sağlamak, insan haklarını güvenlik altına almak gerek.

— İşçilerin teşkilatlanma, sendika kurma, grev haklarını tanıyacak mısınız?

— Demokratik bir rejimde bu hakların tanınması şarttır. Eğer bir gün iktidara gelirsek, bu hakları mutlaka savunacağız.

(Bayar iktidara geldikten sonra bu sözlerini tamamiyle unuttu. İnönü diktatörlüğünden daha kuvvetli bir diktatörlüğe geçti. Büyük toprak sahiplerinin, ticaret burjuvazisinin temsilcisi olduğunu ispat etti ve bu yüzden yıkıldı.)

Bayar'ın vaadlerini yerine getireceğinden şüpheliydim. Kendisi başbakan iken iş kanununun yıllarca meclis çekmelerinde uyutulduğunu, toprak kanunu konuşmalarında grubuyla beraber kanunun geçmesine karşı olduğunu biliyordum. Fakat memlekette demokrasiye doğru bir gelişmenin yapılması, faşizme kadar yol almış olan baskı sisteminin yıkılması lazımdı. Kendisine şu cevabı verdim:

— Halk Partisi devrimci niteliğini yitirmiştir. Yeni kurulacak partinin ödevi, burjuva demokratik devrimini tamamlamaktır. Bu da ancak geniş bir cephe muhalefeti çalışmalarıyla sağlanabilir. Bugün mecliste, partide bir kaç mebusun muhalefete geçmesi bir kitle hareketini sağlamaz. Kurulacak partinin işçi sınıfına, köylüye, ilerici aydınlara, orduya, halka dayanması lazımdır. Basında az çok bir muhalefet cephesi kurulmuştur. Tan, La Turquie, hatta Vatan Gazetesi, ayrı amaçlarla olsa dahi, demokratik bir rejimin kurulmasını savunuyorlar. Basında olduğu gibi, tek parti, tek şef sistemine karşı olan bütün demokrasi taraftarları arasında bir cephe kurmak lazımdır.

Celal Bayar da, Tevfik Rüştü Aras da cephe fikrini uygun gördüler. Kendilerine dergi hakkındaki düşüncelerimi şöyle anlattım: Demokrasiyi savunacak bir dergi çıkartmayı biz öteden beri düşünüyorduk. Bazı sebeplerle bunu gerçekleştirememiştik. Bu dergiyi çıkarmak için benim sermayeye ihtiyacım yoktur. Ancak bu dergi demokratik cephenin organı olmalıdır. Buna sizler, ilerici aydınlar, sollar yazı yazmalıdır. Ben böyle bir dergiyi çıkarabilirim.

Tevfik Rüştü Aras, eğer parası olsa, dergiye ortak olabileceğini, fakat parası olmadığını söyledi. Ben zaten sermaye almak suretiyle bağımsızlığımı kaybetmek istemiyordum. Celal Bayar, kendisinin yazı yazamayacağını, ancak dergiye mülakatlar verebileceğini söyledi.

Demokrat Parti'nin bu hazırlık devresi içinde yeni bir *olay meydana* çıktı. Cumhuriyet Halk Partisi içten ve dıştan gelen baskı karşısında, kendisine bir destek arıyordu. Bir taraftan perişan halde olan ekonomiyi düzenlemek, dış memleketlerden kredi almak lüzumunu duyuyor, diğer taraftan ekonomide meydana getireceği bir gelişme ile, mevkiini sağlamlaştıracağını düşünüyordu. Bu sebeple zaten batıya çevrilmiş olan dış politikayı, Amerikan emperyalistleriyle birleşmek suretiyle, yeni bir mecraya sokmak istiyordu. Bir taraftan da Amerikalılarla konuşmalar yapılıyordu. Bu sıralarda hükümete bağlı basında Amerika'ya yaklaşma propagandaları yer almaya başladı.

1945 yılında Sabiha Sertel'in Türkiye'de demokrasiyi gerçekleştirmek üzere bir cephe kurulmasını sağlamak amacıyla yayınladığı Görüşler Dergisi'nin kapağı. (Sayın Macit Doğudan'ın özel arşivinden sağlanmıştır).

Bu Amerika'ya yaklaşma politikasına karşı bütün ilericiler muhalefete geçtiler. Saraçoğlu Hükümeti, çeşitli cephelerden gelen muhalefete karşı, bütün demokrasi vaadlerine rağmen, tekrar dizginleri çekmek kararını aldı. Dergiler birbiri ardına kapatılıyor, gazetelere, kağıt vermemek, dışarıdan kağıt getirtme müsaadelerini kısmak suretiyle baskı yapılıyordu. Hükümete bağlı basın, Saraçoğlu'ndan aldıkları emirle, ilericilere, özellikle Tan Gazetesi'ne karşı şiddetli bir hücuma geçtiler.

Basında bu tartışmalar devam ederken, yukarıda bahsettiğim gibi Celal Bayar ve Tevfik Rüştü Aras'la çıkarılmasını kararlaştırdığımız derginin hazırlıklarını yapıyordum. Dergiye benim sütun başlığım olan «Görüşler» adını vermeyi uygun görmüştük. Bu dergi, yukarıda da belirttiğim gibi bir cephe dergisi olacaktı. Celal Bayar grubu bu dergiye yazı yazacakları gibi, Tevfik Rüştü Aras, Cami Baykut, Niyazi Berkes, Behice Boran, Pertev Boratav, Sabahaddin Ali ve diğerleri de yazacaklardı. Cami Bey, bu dergiye Halide Hanım ve Adnan Adıvar'dan da yazı almamızı tavsiye etti. Dergide diktatörlüğe karşı, faşizme karşı, demokrasi taraftarı olan herkesten yazı almayı kararlaştırmıştık.

Dergi hakkında görüşmek üzere Halide Hanım'dan randevu aldım.

Halide Hanım'ı apartımanında ziyaret ettim. Adnan Adıvar hasta idi. Yatıyordu. Beni bir odaya aldılar.

CELAL BAYAR
— Görünüşte ayrı, fa

Ben bütün muhalefet unsurlarının bir cephede toplanması lüzumundan bahsettim. Dağınık kuvvetlerin ezilmeğe mahkum olduğunu söyledim. Bu sebeple Görüşler adında bir dergi çıkarmayı kararlaştırdığımızı, kendilerinin de bu dergiye yazı yazmalarını istedim. *Halide Hanım dinledi,* gayet kati bir lisanla konuşmaya başladı:

— Ben de memlekette demokratik bir rejimin kurulmasına taraftarım. Diktatörlüğe muhalefet ettiğimiz için gadre uğradık ve memleketi terketmek zorunda kaldık. Dünyanın bugünkü durumunda artık bu sistem yürütülemez. İnönü'nün bu hürriyetleri vereceğine inanmıyorum. O bir politika cambazıdır. Bir gün totaliter sistemin başındadır, ertesi gün demokrasi taraftarı görünür. Bir başka gün durum değişir, faşist metodlar kullanır. Daha öbürsü gün sosyalist olur. Bu değişmeler, inandığı fikirle

CHP AMERİKA'YA NASIL YANAŞTI

ADNAN MENDERES
— Sözünde durmamıştı -

IV

Hemen de altı yıl dünyayı bir cehenneme çeviren İkinci Dünya Harbi sona ermiştir. 3 Mayıs 1945. San Fransisco Konferansı toplanıyor. Konferansa katılıp dönen İçişleri Bakanı Hasan Saka, Türkiye'nin de konferans kararlarına uyacağını, devlet politikasının barış, güvenlik, hak ve adalet prensiplerine dayanacağını söylüyor. İnönü verdiği demeçlerde Türkiye'nin geniş bir demokrasiye geçeceğini vaadediyor. Sabiha Sertel, CHP'nin dönüşlerini, Amerika'ya yanaşmasını, Demokrat Parti'nin ortaya çıkışını ve sol'a ihanetini şöyle anlatmaktadır :

savunmak için değil, iktidar mevkiini elinde tutmak içindir. Fakat Celal Bayar iktidara gelirse, onun da bu hürriyetleri vereceğine inanmıyorum.

Cevap verdim:

— Aynı sistemi elele, yanyana yürüten adamların bugün birdenbire demokrat olduklarına, memlekete demokratik bir rejim getireceklerine ben de inanmıyorum. Ancak Celal Bayar grubu bugün tek parti sisteminin yıkılması, anti - demokratik kanunların değiştirilmesi iddialarıyla yola çıkıyorlar. Hangi istasyona kadar beraber gidebilirsek kârdır. Bu sebeple gerçek demokrasi kurulmasını isteyen kuvvetleri birleştirmeliyiz. Görüşler Dergisi kişisel inançları, ideolojileri ayrı da olsa, demokrasi davasında birleşenlerin bir forumu olacaktır.

....

Görüşler Dergisi'nin birinci sayısı hazırlanmıştı. Adnan Menderes ve Fuat Köprülü'den bizim dergiye yazı gelmemişti, Tevfik Rüştü'ye yazdığım

İSMET İNÖNÜ
Meşasta aynı yolda... —

bir mektupla yazıları istedim. Ve derginin kapağında Celal Bayar, Menderes, Köprülü ve Tevfik Rüştü'nün yazı heyetimiz arasında olduğunu ilan etmemize müsaadeleri olup olmadığını sordum. Tevfik Rüştü'den aldığım cevapta, derginin kapağında bunları ilan edebileceğimizi, yazıların da gönderileceğini bildiriyordu. Onların göndereceği yazıların birinci nüshaya yetiştirilmesi artık mümkün değildi. Ben dergiyi makinaya verdikten sonra Ankara'ya gitmeyi, bu yazı işini güvenlik altına almayı düşündüm. Geleceğimi telefonla Tevfik Rüştü Aras'a bildirdim. 28 Kasım'da sabah treni ile hareket ettim. Tren üç saat gecikerek Ankara'ya vardı. Adnan Menderes'in evine gittik. Celal Bayar, Menderes, Köprülü, Aras misafir salonunda, yuvarlak bir masanın etrafında çalışıyorlardı. Masanın üstü evrakla doluydu. Zannederim parti programı üzerinde çalışıyorlardı. Derginin ilk nüshasının ne şekilde hazırlandığı hakkında kendilerine bilgi verdim.

Yazı göndermedikleri için şikayet ettim. Adnan Menderes:

— Görüyorsunuz, dedi, çok meşgulüz, fakat ikinci nüshaya mutlaka yazı göndereceğiz. Tan'da yaptığınız hürriyet ve demokrasi savaşını ilgi ile izliyoruz. Yüz yıldan beri gerçekleşemiyen demokrasiyi memlekette kurmak zorundayız. Bugünkü devirde bu eski kalıplarla yürünemez. Artık İnönü de bu lüzumu anlamıştır. Biz Halk Partisi dışında muhalefete devam edecek, partimiz kurulduktan sonra seçimlere katılacağız. Birinci seçimlerde başarı sağlamasak bile, ikinci seçimlerde çoğunluğu mutlaka kazanacağız, dedi.

Benim konuşacaklarım bitmişti. Kendilerine veda ettim. Tevfik Rüştü Aras beni kapıya kadar geçirdi:

— Mücadeleye devam ediniz, dedi. Sovyet dostluğu hakkındaki yazıları ihmal etmeyiniz.

....

29 Kasım'da İstanbul'a döndüm. Daha matbaa kapısından girer girmez mürettipler, yazarlar, makina dairesinde çalışan işçiler etrafımı sardılar:

— Müjde müjde, Görüşler'i bu sabah erken piyasaya çıkardık. Saat 11'de tek nüshası kalmadı. Anadolu'da bayilerden telgraf üstüne telgraf alıyoruz. Gönderilen miktarın iki üç misli artırılmasını istiyorlar. Biz sizi beklemeden ikinci baskıyı yapıyoruz. Bir iki saat sonra hazır olacak, dediler.

Görüşler'in ikinci baskısı da çıktı. Yine yetmemişti. Dergi her tarafta memnunlukla karşılanmıştı. Akşam Zekeriya ile beraber Beyoğlu'nda Degüstasyon'a gitmiştik. Sadreddin Celal'in bu lokantada hususi bir masası vardı. Her zaman o masaya oturur, orada çalışırdı. Bizim girdiğimizi görünce bizi masasına çağırdı:

— Haberiniz var mı? dedi. Görüşler mecmuasının başlığındaki (G) harfini orağa benzetmişler, Görüşler, orak çekiç başlığı altında çıkmış diye rivayet sahıyorlar ortalığa...

Bu da Yeni Dünya Gazetesi'ne yapılan sabotajın bir başka türlüsü idi.

Görüşler asıl Ankara'da bir bomba gibi patladı. Halk Partisi özel bir toplantı yaptı. Gazetelere hücuma geçmeleri için yeniden emirler verildi. Bayilere Tan, Yeni Dünya gazetelerinin, Görüşler Dergisi'nin sattırılmaması, devlet memurlarına, öğrencilere bu gazetelerin okutturulmaması hakkında şifahi ve tahriri emirler verildi. Bundan başka Vatan Gazetesi'ne yazı yazan partili mebuslar partiden çıkarıldı.

Bütün bu gürültü ve patırtılara rağmen biz savaşımıza devam etmek kararındaydık. Görüşler'in ikinci nüshasına yazı istemek için Ankara'ya, Tevfik Rüştü Aras'a telefonu açtım. Yazıların hâlâ gelmediğini söyledim. Tevfik Rüştü bir panik içindeydi.

— Evet, dedi. Şimdi arkadaşlar hep beraberiz. Biz de bunu konuşuyorduk. Fakat arkadaşlar yazı göndermekte tereddüt ediyorlar. Ben kendilerini kandırmaya çalışıyorum. Ama, Adnan bu fikrin aleyhinde...

— Siz verdiğiniz sözü böyle mi tutarsınız? Birinci nüshanın kapağına fotoğraflarını konması ve hepinizin yazı yazacağınızı ilan için sizden müsaade almadım mı? Şimdi hücumlar karşısında böyle gerilemek olur mu?

Tevfik Rüştü özür diledi, fakat elinde yapacak bir şey olmadığını üzülerek bildirdi.

Ankara'daki muhabirimizden şu telgrafı aldık:

— Eski Başvekil Celal Bayar'ın yeni bir parti kurmak üzere olduğu etrafında son zamanlarda yapılan neşriyat, burada derin bir ilgi uyandırmıştır. Ankara'da sabık başvekilin bir dergiye yazı yazıp yazmayacağı keyfiyeti de günün meselesi olmuştur. Bu hususta kendisine müracaat ettiğim Celal Bayar, bana şu cevabı vermiştir:

— Size şunu kesin olarak söylerim. Kemalizm ve onun istihdaf ettiği milli hakimiyete bağlılığım saf ve samimidir. Kemalizmden başka herhangi bir ideoloji ile hiçbir alakam yoktur. Zaten Kemalizm deyince, bunun demokrasi mefhumunun tam ifadesi olduğunu biliyorsunuz. İlk günden beri içinde bulunduğum ve zaman zaman mesuliyetini üzerime aldığım inkılabımızın esaslarından ayrılabilmek benim için mümkün değildir. Siyasi hayata devam etmek için bana hakim olan fikirleri ortaya koyacağız, herkes görecektir. Şimdiye kadar muharrirlik iddiasında bulunmadım. Bu yola girmek niyetinde değilim. Bu dergide olduğu gibi, herhangi bir mecmuanın tahrir heyetine dahil olacağım da bahis konusu değildir.»

Celal Bayar bize yukarıda da söylediğim gibi yazı değil, ancak mülakat vereceğini söylemişti. Fakat Görüşler Dergisi'yle hiçbir alakası olmadığını söylemesini nasıl tefsir edebilirdim? Derginin çıkarılmasını, hattâ sermayesini kendilerinin vermeğe hazır olduklarını söyleyen Celal Bayar ve Tevfik Rüştü değil miydi? Bunu, hafızasının zayıflığına yoramazdım. Daha iki gün evvel Ankara'da Adnan Menderes'in evinde, hattâ trene kadar gelerek «Mutlaka, mutlaka yazı göndereceğiz» dediklerini nasıl inkar edebilirlerdi?

Bir hamlede tornistan yapıp sözlerinden dönmek ve herşeyi inkar etmek, politikayı bir kurnazlık, canbazlık sayan burjuva politikacıları için belki olağan bir şeydi. Fakat sık sık «Bu dava uğruna başlarımızı koltuklarımızın altına aldık» diyen hürriyet kahramanlarına hiç de yaraşmıyordu.

Bütün muhalif kuvvetlerin birleşmesi, yeni bir partinin kurulması, Halk Partisi iktidarını korkutmuştu. Ankara'dan gelenlerden dinlediğinize göre Ankara'da bir korkutma, yıldırma havası esiyordu.

● Görüşler Dergisi'nin yayınlanmasından sonra CHP'nin şimşeklerini adamakıllı üzerine çeken ve yaratılan terör dolayısıyla Bayar ve arkadaşları tarafından da yalnız bırakılan Sertel'ler için için artık Türkiye'de mücadele etmek imkânı kalmamıştır. CHP'nin kışkırtmasıyla Tan Gazetesi ve Matbaası yerle bir edilmiş, Sertel'ler hapse atılmış, mahkeme mahkeme süründürülmüştür. Yaşama imkânlarının kalmaması üzerine Sertel'ler 1950'den sonra Türkiye'den ayrılmak zorunda kalmışlardır. Sabiha Sertel ölünceye kadar Azerbeycan'da kalmış ve anılarını orada kaleme almıştır. Yukarıdaki resimde Sabiha Sertel, Azerbeycan'daki bir toplantıda görülmektedir. Sabiha Sertel'in Tan olayları ve sonrası ile ilgili anıları, ayrıca bugüne kadar bazı bölümleri yayınlanan anılarının tamamı bu hafta ANT YAYINLARI tarafından çıkarılan ROMAN GİBİ adlı kitabında yer almaktadır.

SÜMERBANK İHTİLAFININ PERDE ARKASI

Emek TAŞKIRAN

Grev yapılan bir Sümerbank işyerinde nöbet bekleyen grev gözcüleri

Türkiye son günlerde yeni bir grev dalgasıyla sarsılıyor. Tekstil sanayi dalındaki en büyük kuruluş olan Sümerbank ile bu devlet kurumunun 24 il ve ilçedeki fabrikalarında çalışan 30.789 işçisini temsil eden TEKSİF Sendikası toplu pazarlıkta anlaşamamışlar ve 275 sayılı kanuna göre karşılıklı «grev» ve «lokavt» silahına başvurmuşlardır.

Sümerbank, 1930'larda ilk beş yıllık ekonomik planımıza göre kurulmuş bir devlet müessesesidir.

Atatürk'ün direktifleri üzerine ilk olarak 20 Mayıs 1934'te Kayseri Bez ve İplik Fabrikası'nın temeli atılmıştır. 16 Eylül 1935'te Kayseri Bez Fabrikası işletmeye açılırken, Ankara'da Karaoğlan çarşısının karşısındaki Taşhan'ın yerinde yükselen dev binada da SÜMERBANK faaliyete geçmiştir.

Sümerbank'ın bugün ayrıca Adana'da bez ve çırçır fabrikaları, Antalya, Bakırköy, Bursa, Bünyan, Denizli, Diyarbakır, Ereğli, Erzincan, Eskişehir, Hereke, Isparta, İzmir, Kayseri, Karaman, Manisa, Malatya, Maraş, Nazilli, Nevşehir, Adıyaman, Taşköprü ve Defterdar'da tesisleri vardır. Bu tesisler özellikle pamuklu ve yünlü mensucatta Türkiye'nin ihtiyacının yarısına yakın kısmını karşılamakta, lüks mallar dışında piyasada nazım rol oynamaktadır. Böylece başlıca giyim eşyasının halka ucuz fiyatla intikalini sağlamaktadır.

Bir devlet kurumu olan Sümerbank'ın bir başka görevi de, devletin «herkese daha iyi çalışma şartları, ekonomik refah ve sosyal güvenlik temin etmek» amacıyla uyguladığı sosyal siyasetin başlıca araçlarından biridir. Yani Sümerbank, bu konularda özel teşebbüse örnek olmak durumundadır.

Ne var ki bu kadar büyük sorumluluklar yüklenmiş bulunan Sümerbank, son iş anlaşmazlığındaki tutumuyla emeğin hakkını inkâr ederek işçiye ve piyasayı düzenleyici rolünü ihmal ederek halka ihanet durumuna düşürülmüştür.

Kim ne derse desin, işçiler grev yoluyla direnmekte haklıdırlar. Çünkü Sümerbank, Tekstil İşverenleri Sendikası ile Teksif Sendikası arasında imzalanan toplu sözleşmedeki ücret baremini dahi kabul etmemekte, işçiye özel sektöre nazaran daha düşük ücret vermekte direnmektedir.

LOKAVT REZALETİ

Sümerbank'ın ücret zammına yanaşmamakta gösterdiği gerekçe, iki yıl önce mamullerinin fiyatlarında yapmış olduğu indirim dolayısıyla ücret zammını karşılayacak mali takatinin kalmamış olmasıdır. Ancak bilinmektedir ki, bu fiyat indirimi hem satılmayan bir kısım mamullerin sürümünü sağlamak, hem de siyasi yatırımda bulunmak amacıyla yapılmıştır. Bunun vebalini işçilerin sırtına yüklemeğe kimsenin hakkı yoktur.

Hele Türkiye'de «lokavt» silahının işçiye karşı ilk defa Sümerbank tarafından kullanılmaya kalkışılmış olması anlaşılır gibi değildir. Bilindiği gibi lokavt, işçilerin daha iyi iş şartları ve insanca yaşama olanaklarına kavuşturucu bir ücret elde etme isteklerine karşılık, işverenin kendi şartlarını, yani daha kötü iş şartları yada daha düşük ücret verme ve sosyal güvenlik hakkı tanımama isteğini yada mevcut durumu sürdürmek düşüncesini kabul ettirmek için işçilere iş vermemesi demektir. Şuhalde Sümerbank yöneticilerinin aldığı lokavt kararı, anayasa ile tesbit edilen devletin sosyal politikasını uygulayıcı bir kurum olması dolayısıyla, devletin sosyal politikasına da aykırı düşmektedir.

Öte yandan, Sümerbank'ın «lokavt» kararı, anayasa açısından daha da korkunç bir görünüş arzetmektedir. İlkin, «lokavt» anayasamızda yer almayan ve anayasamızın özüyle de, sözüyle de çatışan bir eylemdir. 1963 yılında, CHP Lideri İnönü'nün başbakanlık ettiği kabinenin yine CHP'li çalışan bakanı Bülent Ecevit tarafından 275 sayılı kanuna bir hakmış gibi sokulmuş ve Türk-İş'çilerin de sınıflarına ihanetleri neticesinde, sosyalistlerin muhalefetine rağmen, kanuni nitelik kazanmıştır. Aynı politikacılar, yani İnönü ve Ecevit bugün görülmemiş bir ikiyüzlülükle kendilerinin kanuna soktukları lokavtın uygulamasının karşısına geçip bunun felaket getireceğinden söz edebilmektedirler!

Bugün lokavt kararı alan Sümerbank adlı devlet kurumunun yöneticileri, anayasanın «Çalışma herkesin hakkı ve ödevidir. Devlet, çalışanların insanca yaşaması ve çalışma hayatının kararlılık içinde gelişmesi için sosyal, iktisadi ve mali tedbirlerle çalışanları korur ve çalışmayı destekler. Devlet çalışanların, yaptıkları işe uygun ve insanlık haysiyetine yaraşır bir yaşayış seviyesi sağlamalarına elverişli adaletli bir ücret elde etmeleri için gerekli tedbirleri alır» hükümlerine de açıkça karşı çıkmaktadırlar.

KİRLİ OYUNLAR!

Sümerbank yöneticileri, ilerici güçleri karşıya almamak için de kolaya kaçmakta ve «idarecilerden çok kendilerinin olan Sümerbank fabrikalarında çalışan arkadaşlarımızın kışın ortasında müşkül durumda kalmaları arzu edilmediği için elbette lokavt kararının tatbikatında, sendikanın grev tatbikatında olduğu gibi acele ve hissi hareket edilmeyecek, hadiselerin seyri takip ve her an anlaşma ümidi muhafaza edilecek, sabır ile hareket edilecektir» demektedirler. Nasıl işçilerin oluyor fabrikalar? Yönetiminde söz ve karar sahibi mi? Fabrikalarda işçi komiteler' mi var, demokratik yoldan yönetim ve denetime katılan işçiler mi var? Sümerbank gerçekten mali sıkıntı içinde ise, işçilerin

Savcı Şiar Yalçın'ın Çağrısı...

Cumhuriyetin yürekli savcısı Şiar Yalçın, savcıları iktidar partisinin ve egemen sınıfların adamı gibi kullanmak isteyen Adalet Bakanlığı'nın yeni baskılarıyla karşı karşıya bulunmaktadır.

Şiar Yalçın, aşağıdaki çağrısı ile, bu son baskıların mahiyetini açıklayarak bütün Atatürkçü, devrimci ve toplumcu güçleri ortak direnmeye çağırmaktadır:

1. Meslekte geçirdiğim üç terfi devresi içinde iki defa mümtazen ve bir defa da tercihan terfi etmek suretile mesleki liyakat ve ehliyetimi yeteri kadar ispat etmiş olmama rağmen;

2. Üç yabancı dili iyi bilmeme ve Paris Hukuk Fakültesinde Devlet doktorası imtihanlarından geçmiş olmama rağmen;

3. Sekiz ay önce, o zamana kadar gazetelerde yazdığım yazılar, ve hakkımda komünizm propagandası yapmak suçundan dâvâ açıldığı bahane edilerek, Bakanlığın isteği ve Yüksek Savcılar Kurulunun kararı ile işten el çektirilmem üzerine Danıştayda açtığım iptal dâvâsının sonucuna kadar yürütmenin durdurulmasına karar verilmiş olmasına rağmen;

4. «Akşam» gazetesinde çıkan T. C. K. nun 141 ve 142. maddeleri ile ilgili yazımda güya komünizm propagandası yaptığım iddiası ile aşikâr surette haksız olarak (zira yetkili İstanbul Basın Savcılığı bu yazımdan dolayı hiç bir tahkikata tevessül etmemiş ve gazetenin yazı işleri müdürü hakkında dâvâ açmamıştır) ve üstelik Basın Kanununda yazılı üç aylık sukutu hak müddeti geçtikten sonra yine Bakanlığın emriyle Elmalı Cumhuriyet Savcılığı *tarafından aleyhimde açılan kamu* dâvâsının düşürülmesine Elmalı Ağır Ceza Mahkemesince 5.11.1968 günü karar verilmiş olmasına rağmen;

5. Şimdiye kadar hemen her yazım için bir tane olmak üzere hakkımda bir düzineye yakın «tahkik izni» verilmiş ve aradan bunca zaman geçmiş olduğu halde, yetkili merciden tek bir disiplin cezası almamış olmama göre, muahezeyi gerektirir ve iddia edildiği gibi «savcılık şeref ve onurunu, memuriyet nüfuz ve itibarını sarsıcı» hiç bir harekette bulunmadığım gün gibi aşikar olmasına rağmen;

6. Nihayet, Cumhuriyet savcılarının geniş anlamda siyasi sayılabilecek konularda neşriyatta bulunamayacaklarına dair hiç bir engelleyici kanun hükmü bulunmamasına, bilakis Anayasanın tanıdığı fikir ve yayın özgürlüğünün istisnasız herkese şamil bulunmasına, memurların siyasetle uğraşamayacakları kuralının münhasıran memurların siyasi partilerle organik bir işbirliği içinde iktidar savaşına yönelmekten memnuiyetlerini ifade etmesine ve bunun dışında bir anlam taşımadığı en yetkili hukuk otoritelerinin reyleri ile tesbit edilmiş bulunmasına ve nitekim bütün uygar ve demokratik ülkelerde de tatbikatın bu yolda takarrür ve teessüs etmiş olmasına rağmen;

CEZA İŞLERİ GENEL MÜDÜRÜ MELİH EZGÜ'NÜN İMZASINI TAŞIYAN VE ADALET BAKANI HASAN DİNÇER'İN TASDİK VE TASVİBİNE *İKTİRAN ETMİŞ OLAN 24.12.1968* TARİHLİ UTANÇ BELGESİNDE HAKİMLER KANUNUNUN 92. MADDESİNİN SON FIKRASI GEREĞİNCE MESLEKTEN ÇIKARILMAM İSTENİLMEKTE VE SÖZDE TAHKİKAT EVRAKINI İHTİVA EDEN BİR SÜRÜ DOSYA BU MAKSATLA YÜKSEK SAVCILAR KURULU BAŞKANLIĞINA TEVDİ EDİLMİŞ BULUNMAKTADIR.

Gerçi henüz meslekten çıkarılıp çıkarılmayacağım belli değildir. Başkanın dışındaki oniki üyesinin dördünü *Bakanlık* temsilcilerinin teşkil ettiği Yüksek Savcılar Kurulu meslekten çıkarılmama karar verse bile, Danıştayın bu yüzde yüz haksız ve kanuna aykırı işlemi iptal edeceği hemen hemen muhakkaktır. Fakat önemli olan benim meslekte kalıp kalmamam değildir. Gerçi cesaret ve feragatleri inanç ve iyi niyetlerinin seviyesinde olmayan bazı meslekdaşlarım üzerindeki tesiri bakımdan meslekten ihracım büsbütün önemsiz sayılamazsa da, asıl önemli olan ve bu itibarla şimdiden ve tasavvur kuvveden fiile çıkmasa dahi, mücadele edilmesi gereken, Adalet Bakanlığı temsilcilerinin zihniyet ve davranışlarıdır.

Ben şahsen sonuna kadar mücadeleye devam ederek ve hiç bir tâviz vermeyerek, demokratik olduğu hergün kürsülerden ve meydanlardan avaz avaz tekrar edilen bir ülkede Cumhuriyet savcılarının egemen sınıfların uşağı olmadıklarını, her konudaki fikirlerini serbestçe açıklayabileceklerini göstermeğe kararlıyım.

Ancak bu mücadelemin daha etkili, daha güçlü ve de daha başarılı olabilmesi için, ve aynı zamanda egemen sınıfların ve onların siyasal temsilcilerinin benim şahsımda çıkarlarına aykırı fikirleri susturmak, emellerine âlet olmayan devlet memurlarını sindirmek ve kurulu düzene karşı çıkmak basiret ve cesaretini gösteren Atatürkçü, toplumcu ve devrimci bütün zinde kuvvetlere meydan okumak istediklerine inandığım için:

BÜTÜN BU ZİNDE KUVVETLERİ, EMEKÇİLERİ, ÖĞRENCİLERİ, ÖĞRETMENLERİ, BÜTÜN NAMUSLU AYDIN, YAZAR VE DÜŞÜNÜRLERİ, İKTİDARLARI DAHİLİNDE BULUNAN HER TÜRLÜ VASITALARLA BENİ DESTEKLEMEĞE, EMEKTEN VE HALKTAN YANA FİKİR, TUTUM VE DAVRANIŞLARIM YÜZÜNDEN UĞRADIĞIM KAHIRLARA, HAKSIZLIĞA VE BASKILARA KARŞI SESLERİNİ YÜKSELTMEĞE DAVET EDİYORUM.

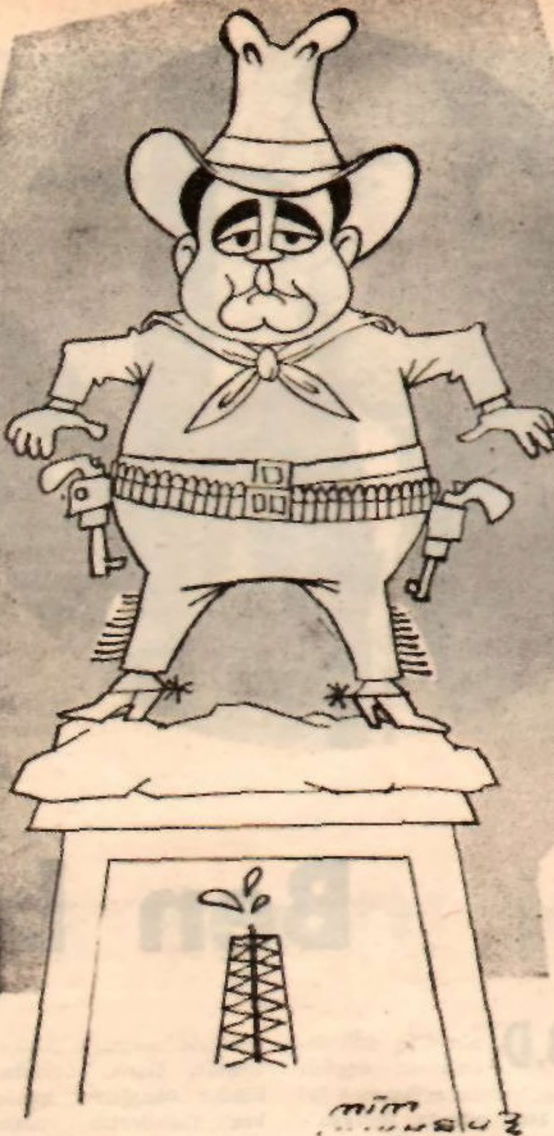
MUTLU VE AYDINLIK YARINLAR MUTLAKA BİZİM OLACAKTIR.

KAHROLSUN EMPERYALİZM!

KAHROLSUN SOYGUN VE SÖMÜRÜ DÜZENİ!

KAHROLSUN İNSANIN İNSANA KULLUĞU!

YAŞASIN BAĞIMSIZ, EGEMEN, DEMOKRATİK, LÂİK VE DEVRİMCİ TÜRKİYE CUMHURİYETİ!»

SANAYİ ABİDESİ

yönetim ve denetime katılarak bunları tesbit etmeleri, kurumu çıkmazdan kurtarmak için bilinçli ve şevkli çalışmaları, üretimi artırıcı yeni buluşlarla katkıda bulunmaları mı sağlanmıştır?

Öte yandan, mali kriz içinde bulunan Sümerbank'ın, ağaç sanayiinde kullanılacak bir kimyevi madde imali için yabancı sermayenin kuracağı bir fabrikaya ortak olmayı savsaklamadığı, Atatürk'ün eserinin, Türk emekçisinin emek gücünün ve ülkemizin kıt kaynaklarının yabancılarca sömürülmesine aracı olduğu da pekâlâ bilinmektedir.

İşçilerin ekmek kavgasındaki grev eylemine «hissi hareket», emek güçlerinin gerçek karşılığını istemelerine «cep harçlığı», anayasada yer almayan ve çalışanları sefalete iten lokavta «greve karşı denge» ve stokların tükeneceği gerekçesiyle lokavta «kârlı iş» diye bakan zihniyet kamuoyunda peşinen mahkûm olmuştur.

Sümerbank'ın bu son lokavt oyununda söz konusu olan sadece işçi düşmanlığı da değildir. Başka kirli hesaplar da yavaş yavaş suyüzüne çıkmaktadır. Bunları Cumhuriyet Gazetesi açıklamıştır. Birincisi, işçiye gözdağı vermiş olmak, toplu sözleşme müzakerelerinde, uzlaştırmada eşit silahlı bulunmak; ikincisi ve asıl önemlisi, seçim arifesinde ihtilafı kamuoyu önünde büyütüp haklılık kazanmak, uzlaştırmadan sonra bu haklılığa dayanarak yeni fiyat artışlarına gidebilmek; üçüncüsü ise, toplu sözleşme kanununun işçi aleyhine değişmesine yeni gerekçe hazırlamak.

Ve en önemlisi de, devlet kurumlarını kamuoyunda devamlı zarar eden ve işçinin hakkını dahi vermeyen kurumlar durumuna düşürerek özel sektör lehine bir hava yaratmak. Tabii, emekçi halkın bizzat yönetim ve denetimini elinde bulundurmadığı devlet kuruluşlarının özel sektörcü bir kadronun elinde böyle bir âkıbete sürüklenmesine asla şaşmamak lazımdır.

TEKSİF'İN DURUMU

İşçiler Sümerbank'a karşı direnişlerinde ve isteklerinde sonuna kadar haklıdırlar, ama işçileri temsil etmek iddiasında olan TEKSİF'in, daha doğrusu TEKSİF yöneticilerinin bu ihtilaftaki hesapları nedir?

Türkiye Tekstil, Örme ve Giyim Sanayii İşçileri Sendikası ülkemizde, ençok üyeye sahip sendikalarımızdan biridir. Federatif sistemden milli tip sendikalaşmaya başarılı bir geçiş yapmıştır. Ancak, DİSK dışında Türk sendikacılık hareketinin genel yapısı olan bir doktrinden ve sınıf bilincinden yoksun yöneticilerin elinde, pragmatik (faydacı) bir görüşle, eylemsizliğe, yavaş yavaş tıkanıklığa sürüklenmiştir. Toplu sözleşme düzenine girilmesiyle; sendikacılık işçi için yalnızca ücret zammı sağlıyan bir mekanizma; yöneticiler için ise, temel yapıda Amerikalı akıl hocalarının öncülüğüyle nüfuzlu ve bol maaşlı bir meslek halini almıştır. (Özellikle bu konu sendikalaşmada genel ve yaygın bir hastalıktır). Bu noktada çıkar çatışmaları patlak vermiş ve istenilene ulaşamamak, ekonomik baskı altında olan tabandaki işçinin huzursuzluğunu artırmıştır.

Teksif'te liderler seviyesinde patlak veren çıkar çatışmaları sendikayı işlemez duruma düşürmüş, tabanda işçi daha da huzursuzlaşmıştır. Halen karşılıklı suçlamalar ve davalar sürüp gitmektedir.

Buna göre sendika yöneticilerinin şuur altında bu bölünmeyi önlemek için mutlaka çok yüksek bir ücret zammı elde etmek gereği yeretmiş bulunmaktadır... Sendika üyeleri, ekonomik sıkıntı içinde bunalmış bulunmalarından ve emek güçlerinin gerçek değerini elde etme açısından, grevle direnmelerinde yüzdeyüz haklıdırlar... Ancak yöneticilerin kâbusu da, vadettiklerini işçiye veremezlerse, sendikada çözülme olacağı ve işçilerin devrimci sendikalarda yer alacağı gerçeğidir. Oysa, işçinin tüm sorunlarının gerçek çözümünün bir siyasi iktidar meselesi olduğu ve işçilerin demokratik yoldan devlet yönetimine ağırlıklarını koymadıkça elde edilenlerin geçici olduğu gerçeği inatla yine aynı yöneticiler tarafından işçiden saklanmıştır. Partilerüstü sendikacılık masalıyla işçiler uyutulmaktadır...

Bugün Sümerbank'ın aldığı lokavt kararı karşısında apışıp kalanlara ayrıca söylenecek bir kaç söz daha var.

Toplu sözleşme ve grev yasası tasarısı Meclise sevkedilmeden önce TÜRK - İŞ'in de görüşünün alınması için konfederasyona yollanmıştır. 1963 yılında Ankara'da Türk - İş'e bağlı sendika yöneticileri toplanmışlar ve tasarı hakkında madde madde görüşlerini açıklamışlardı. Görüşmeler sırasında lokavta karşı çıkan sosyalist sendikacılara karşı mikrofona fırlayan, bugün Teksif'in yürütme kuruluna gelmiş bir Teksif yöneticisi lokavtı savunmuş ve lokavta karşı çıkan sosyalist sendikacıların «ağzını cart diye yırtacağını» haykırmıştı. İşte bu yönetici şimdi lokavt tehdidi altında hak alma savaşı yapan işçilere önderlik etmektedir. Sembolik lokavt tabutunu gömen tekstil emekçilerinin, «**Sümerbank, Sanayi Bakanı'ndan aldığı emri yerine getiriyor. Bütün bunlara sebep olan bakan ise bizimle yüzyüze gelmekten korkuyor ve sürekli kaçıyor.**» diyen Senatör Genel Sekreterlerinin bu siyasi iktidarın en büyük destekcisi olmakla ün saldığı ve lokavta karşı çıkan sendikacıların «cart diye ağzını yırtacak» kişi olduğu unutulmamalıdır.

Öte yandan, Teksif'li emekçiler, «**Burada Sanayi Bakanı ve onun gibi lokavt isteyen zihniyet yatıyor**» diye çöplüğe attıkları tabutla, bağlı bulundukları sendika yöneticilerinin, üst kuruluşları Türk - İş'in zihniyetinin lanetlenecek bir zihniyet olduğunu bir daha tescil etmişlerdir...

POLİTİKA VE ÖTESİ

mehmed kemal

“Dörtyanım puşt zulası„

Yukarıya aldığım mısra Ahmet Arif'indir. Küfrün mısra içinde güzelleşmesi has şairlere özgüdür. Ahmet Arif de çağımızın az bulunan has şairlerinden biridir. Tanıdığım günlerde liseyi bir yerlerde mi okumuş, Ankara'da mı bitirmişti ne... İyice bilmiyorum, çiçeği burnunda okumak, öğrenmek istiyen bir delişmendi. Bizim bir derneğimiz vardı, o zamanlar: Türkiye Gençler Derneği. Oraya gelir, yaptığımız şiir konuşmalarını yürekten, içten, derinden dinlerdi. Söylemezdi, belli etmezdi, yeniden yeniye şiir yazıyordu belki de... İçten, candan, hayran bir derviş gibi dinlerdi usta saydıklarımı...

Bir gün derneğimizi yıktılar, kitaplarını sokaklara saçtılar, içerde ellerimizde deynekler bekledik faşist sürülerini, başa çıkamıyacağımızı anlayınca, öfkeli, kinli arka kapıdan bilenmiş bir kılıç gibi ölümümüzü sürüyerek ayrılmak zorunda kaldık. Yanımda Ahmet Arif de vardı. Yengin düşmüştük ama azimli idik. Utanmıştım ondan. Anladı:

«— Ağabey buna yengin düşmek denmez. Mevzi değiştirdik.» **diyerek, genç gönlünün hışmı ile gönlümü aldı. Mevziden çekilmiştik ama, gönülde birleşmiştik. Sonradan böyle kavgaların buruk acılığını «33 Kurşun» adlı şiirinde şöyle dile getirmişti:**

«Yiğitlik inkâr gelinmez»
«Tek'e tek döğüşte yenilmediler.»

«Bin yıllardan bu yan, bura uşağı»

Bunlar bizi tek'e tek hiç bir zaman yenemezdiler. Yenemediklerini bildikleri içindir ki, polis himayesinde dernek basmışlar, matbaa yıkmışlar, Üniversite taşlamışlar, rektör dövmüşlerdi. Yüreklerimizde öfkemiz kanlı, sıkılmaktan ellerimizi morartmış yumruklarımızla ayrılmıştık dernekten.

Sonra bizi mahpushaneye attılar. Karanlık odalarda, dört duvar arasında kaldık. Evden yatağımı alıp getiren Ahmet Arif'ti. Görüşme günlerinde gelip arayan, sefertasıyla Denizciler Caddesi'nden Cebeci Hapishanesine yemek taşıyan oydu. Düşmana karşı hıncını, düşmanın dama attığı insanların arayıcısı, sorucusu, arka çıkıcısı olduğunu göstererek alıyordu gencecik yaşında. Ben Ahmet'i böyle tanıdım.

Sonra askere gittim, o tutuklandı. Uzun yıllar birbirimizi görmedik, göremedik. Şiirleri tek tük dergilerde çıkıyordu. Elden ele dolaşan şiirleri de vardı. Olaylar ve yıllar ikimizi ayırdı.

İçerden dışarı çıktığında bir küskünlük ve kırgınlık dönemi geçirdi. Şairdi, duygu adamıydı, kendi deyişi ile:

«Ve ben şairim»
«Namus işçisiyim yani»
«Yürek işçisi.»

«Korkusuz, pazarlıksız, kül elenmemiş.»

Damın ağır basıncını, dostluğun fire verişini, inancın bazı ellerde körlenişini, biraz ihaneti, biraz bencilliği, biraz yozlaşmayı görmüştü ve küsmüştü. Kendine gelmesi için zamanın geçmesi gerekliydi. Acılar, yoksulluklar, kalleşlikler küllenmeliydi. Pek az kimse ile konuşabiliyor, görüşebiliyor, inansız, güvensiz bakıyordu yöresine... Bu da geçti.

Bir gazetede iş buldu. Sevmiyordu ilkin gazeteciliği, ama başka işlere oranla «çaresiz sevecekti» **bunu, sonunda sevdi ve kaldı. Şimdi iyiden iyiye mesleğinin eridir. Dost bildiklerinin dışında şiirin uzağına düşmüş görünürdü. Böylesini daha dinlendirici, daha serinletici buluyordu. Ama şiirle için için kavrulduğunu bilirim. Her yeni şiirini dost Otyam'la bana okurdu.**

Bir süre de şiirleri gün ışığından uzakta kaldı.

«Hasretinden Prangalar Eskittim» **adıyla şiirlerini Bilgi Kitabevi yayınladı. Bir ömür demek olan 80 sayfalık kitap nasıl bir ilgi görecektir, bilmiyorum. Ahmet'in şiirlerinin lezzetini tatmamış, onun meclislerinde sesinden bunları dinlememiş olanlar has bir şairle karşı karşıya bulunduklarını göreceklerdir. Şiirin sıcak salonlarda öğünme olmadığını, yaşamla birlikte bir eylem olduğunu, yaşanılan neyse, şiirin içinde de onun bulunabileceğini öğreneceklerdir. Biz ve bizden biraz sonra gelenler öyle bir kuşağız ki, acılar arasından dönüp dolaşıp, bugün şiirli, türkülü, resimli bir daha kendimizi gösterebiliyoruz. Kim ilgi çekiyor, bir değer olarak beliriyorsa, bütün unutturmak istemelerine rağmen, o günlerden akıp gelen selin bir parçasıdır. Coşkunluğu, tutkusu, içtenliği de bundandır.**

Aldı Ahmet Arif:

«Gelgelelim»
«Beter bize kısmetmiş.»
«Ölüm böyle altı okka koymaz adama.»
«Susmak ve bekleme müthiş»
«Genciz namlu gibi.»
«Ve çatal yürek.»
«Barışa, bayrama hasret»
«Uykulara, derin, kaygısız, rahat,»
«Otuz iki dişimizle gülmeğe,»
«Doyasıya sevişmeğe, yemeğe,»
«Kaç yol ağlamaklı olmuşum geceleri,»
«Asıl bizim aramızda güzeldir hasret»
«Ve asıl biz biliriz kederi.»

Bilinen ve bilinmiyenler Ahmet Arif'in erkek ve gür sesiyle bir kez daha haykırılmıştır. Şimdi bundan sonra da, bunlar bilinmez ve görülmez, anlaşılmaz denir ve köşelerde mırıltılar halinde şiir gevelenirse, suçlu doğru yolu gösterenler olmayacaktır.

De Gaulle sonrası için Fransada kavga!

Hüseyin BAŞ

Geçirdiğimiz hafta Fransa'dan Pakistan'a, Çekoslovakya'ya, İberik'ten Ortadoğu'ya uzanan geniş bir alanda patlak veren olaylar bugün için olduğu gibi, yarınki uzantıları açısından da büyük önem taşımaktadır.

Fransa'da geçen Mayıs - Haziran öğrenci başkaldırmasıyla fünyesi ateşlenen sosyal patlama sonunda selameti sola tavizde gören, *daha doğrusu uyutma yoluna sapan* General De Gaulle tarafından başbakanlıktan uzaklaştırılan büyük sermayenin dirayetli adamı Georges Pompidou'nun beklenmedik bir çıkışı ortalığı karıştırmıştır. Unlu para babası Rotschild'in eski genel müdürü Pompidou, hatırlanacağı gibi, Mayıs - Haziran olaylarında «dirayetli» tutumuyla büyük sermayenin De Gaulle sonrası için başkan adaylığına hak kazanmıştı. Gerçekten de Pompidou, o buhranlı günlerde, belki de büyük sermayeye dayanan rejimin kurtarıcısı olarak, çok kimse için, *General'in rakipsiz veliahtı idi.* Ancak tanrı katında olup bitenler çoğunca fanilerin düşüncesi doğrultusunda seyretmemektedir. Nitekim De Gaulle, Mayıs - Haziran olaylarından sonra üniversiteye bir takım haklar tanır gibi görünen bir dizi reformları uygularken, Pompidou'yu da bir yana iterek, başbakanlığa büyük sermaye ile pek fazla içli dışlı olmayan bir teknokratı, Couve de Murville'i getirmek zorunda kalmıştır.

Bu reformlar, gerek emekçi yığınlarının, gerekse de üniversite öğrencilerinin *meşru hakları açısından son derece utangaç* ve küçük adımlardan ibaret olmasına rağmen, büyük sermayenin tepkisiyle karşılanmıştır. Bundan sonra büyük sermaye, Amerikan hegemonyası sevdalıları ile birlikte, sözümona sola verilen tavizleri Generale pahalı ödetmenin yollarını aramaya başlamıştır. Nitekim son Frank krizinde, Mayıs - Haziran olaylarından zaten yaralı çıkan ülke ekonomisine, büyük ölçüde spekülasyona girişerek, krizin ilk günlerinde Batı Almanya'ya ve İsviçre'ye önemli miktarlarda sermaye taşıyarak öldürücü darbeyi vurmaktan çekinmemiştir. Bugün Pompidou'nun, General'den sonra başkanlığa adaylığını koyacağını ilan etmesi sebepsiz değildir. Gerçi General eski bendesinin bu beklenmedik ve hırslı çıkışına, başkanlık görevini sonuna kadar deruhte edeceğini söyleyerek karşı çıkmıştır. Ama *De Gaulle yaşlıdır. Ve doğa'nın kanunlarına uygun olarak bugün değilse bile yarın görevinden ayrılacaktır.* Kavga bugün için değil, pek uzak olmayan yarın içindir... Ve güneş kral, hırslı mirasçılarının sabırsızlığında herhalde büyük sermayeye bunca yıldır ettiği hizmetin en nankör ve bencil şekliyle karşılığını bulmuştur.

Bununla beraber Fransa'da bütün umutlar, Mayıs - Haziran olaylarında ülke çapında büyük bir güç olduğunu dosta düşmana ispat eden sol'dadır. Ve Fransa'da sol, bugün gerçek ve sağlıklı bir sosyalist yolda ilerleyen sağlam örgütlerin ayağına köstek olmakta iktidarla yarışan «gauchiste» takımına rağmen, Mayıs - Haziran patlamasının getirdiği deneyin de ışığı altında, De Gaulle sonrası Fransa'sının tek ve meşru mirasçısıdır. Rochild'lerin genel müdürü Pompidou çayı görmeden paçaları sıvamıştır. Ama yarının Fransa'sı halk cephesinin Fransa'sı olacaktır.

Öte yandan Pakistan, İspanya ve Portekiz'de patlak veren öğrenci ayaklanmaları da dünya kamuoyunun dikkatini bu bölgelere çekmiştir. Ayrıca Çekoslovakya'da *bazı gençlerin,* gerçekten acı bir protesto şekline başvurarak, Vietnam rahipleri gibi kendilerini yakmaya teşebbüs etmeleri, Çekoslovak sorununun çözümünde yeni güçlükler yaratma eğilimindedir.

Batı basınının büyük sermaye dümensuyunda seyreden hatırı sayılır bir bölüğü, Pakistan'dan Japonya'ya, İberikten Çekoslovakya'ya patlak veren öğrenci gösterilerinin tümünü soyut bir özgürlük istemi doğrultusunda aynı çuvala koymak çabasındadır. Oysa bu gösterileri her ülkenin o günkü koşulları ve sorunları çerçevesinde *yorumlamak gerekir. Sözgelimi Çekoslovakya'da* patlak veren olaylar, İspanya ve Portekiz'de patlak veren öğrenci olaylarından temelde farklıdır. Öğrenciler İspanya ve Portekiz'de ülkeyi ruhban takımı, asker oligarşisi ve göbeği yabancı sermayeye bağlı komprador burjuvaziye dayanarak, uzun yıllardır en aşağılık biçimde sömüren bir dikta yönetimine karşı ayaklanmışlardır. İberik olayları bu niteliğiyle, Japonya'da Amerikalılarla işbirliği yaparak hem ülke emekçilerini hem de tüm uzakdoğu ülkelerini ekonomik ve po*litik baskı altında tutan bir yönetime kar*şı gençliğin giriştiği hareketlerle aynı paraleldedir.

Pakistan'da sosyalist bloka uygulanan ve belli ölçülerde de olsa tarafsız olan bir dış politikaya rağmen geri kalmış bir ülkeyi «Commonwealth» felsefesiyle kalkındırma çabaları semere vermiştir. Göz tırmalayan başarısızlık karşısında zaten uzun süredir patlama düzeyinde olan sosyal bunalım, kişisel yönetime kayan dikta ile örtbas edilmek istenince, bugün bizzat Eyüp Han yönetimini de tehdit eder hale gelmiştir.

Fransa'da patlak veren ve bugün Türkiye dahil dünyanın kapitalist yada kapitalizmle bağımlı ülkelerinde yönetimleri tehdit eden öğrenci hareketlerinin temel niteliği kapitalist düzeninin reddidir. Ama bu belirgin nitelik, Fransa örneğinde olduğu gibi, «gauchiste», «nihilist», «anarşist», «ütopik», «troçkist», «serüvenci» ve «bilinçsiz» grupçukların varlığından yararlanılarak büyük sermaye basını tarafından gözlerden saklanmak istenmektedir. Bütün çaba gençlik hareketlerini, tıpkı Cohn Bendit'lerin, Geisman, Sauvageot ve Marcuse'lerin yaptığı gibi, doğrudan doğruya kapitalist düzene yönelen, dolayısıyla da emekçilerin bu yöndeki mücadeleleriyle temelde birleşmesine rağmen, çeşitli ve soyut spekülasyonlarla, emekçilerin savaşından, giderek sosyalist savaştan ayırmaktır.

Çekoslovakya olayına, olayın yürekler acısı yanına hiçbir şekilde gözden çıkarmadan objektif bir biçimde bakmak namusunu gösterenler, bir takım gençlerin acı yanılgılarında, kapitalizmin çıkarları doğrultusunda spekülasyon olanakları gözleyen fırsatçıların köpeksi çabalarına ne bahasına olursa olsun göğüs gereceklerdir. Vietnam'da rahipler, Amerikan emperyalizminin kuklası ve işbirlikçisi yönetimi reddetmek için canlarını vermişlerdir. Vietnam'da, ortadoğuda, Güney Amerika'da napalmlerle cayır cayır yakılan insanlar Amerikan emperyalizminin kurbanlarıdır. Bugün Çekoslovakya'da kendisini yakan Palach da Amerikan emperyalizminin kurbanıdır. Batının kapitalist, kölelik düzeninin yalanının, spekülasyonunun, saptırmalarının, propagandasının kurbanıdır Palach. Sosyalist dünya, emperyalizmin bütün kışkırtmalarına rağmen sorunlarını mutlaka kendi içinde çözecektir. Palach'ın ışığı, sosyalizme bağlılıklarından, inançlarından zerrece şüphe etmediğimiz Çek gençlerine bu keşmekeşin karanlığında kapitalizmin Çekoslovak sorununu bahane ederek bizzat Çekoslovakya'ya ve dünyadaki bütün sosyalist gelişmelere karşı kurduğu tuzakları gösterecektir.

CIA'nın adamı olarak Bolivya İçişleri Bakanlığı yapan Antonio Arguedas

Ben bir

A.B.D.'nin CIA adlı istihbarat örgütü ile olan bağlantımı açıklamak istiyorum. 1964 yılında, Bolivya'daki Milli Devrimci Hareket rejimi askeri bir darbe ile yıkıldıktan sonra, kurulan hükümete İçişleri Bakan Yardımcısı olarak atanmıştım. Görevime başladıktan 60 gün sonra, Amerikan Hava Kuvvetleri albaylarından Edward Fox büroma gelerek, İçişleri Bakanlığındaki görevimden çekilmediğim takdirde, A.B.D. hükümetinin Bolivya'ya yapmakta olduğu iktisadi yardımları kesebileceğini ve Bolivya Hükümeti üzerinde şiddetli bir baskı kurabileceğini bildirdi. *Böyle bir duruma sebebiyet* vermemek için görevimden istifa ettim. Bu olaydan 20 gün sonra, Albay Fox ile tekrar temasa geçmiştim. Kendisi bana, Amerikan makamları nezdindeki durumumda düzelme imkânlarının bulunduğunu ve bu konuda bir Amerikan diplomatı ile konuşma yapmam gerektiğini söyledi. Albay Fox beni, o günlerde Bolivya'da CIA ajanı olarak görevli bulunan Bay Larry Sterfield ile tanıştırdı. Sterfield bana, bir komünist ajanı olup olmadığım ve bakanlar kuruluna Komünist Partisi tarafından yerleştirilip yerleştirilmediğim hususlarının kesin olarak anlaşılabilmesi için, Bolivya dışında başka bir ülkede sorguya çekilmemi teklif etmişti. Kısmen merak, kısmen de elime geçen bu fırsatı kaçırmamış olmak için Sterfield'in teklifini kabul ettim. Peru'nun Lima şehrine gitmem için, zannedersem 60 yada 90 dolar kadar bir para vermişlerdi. Lima'ya Nicholas Lendiris adlı bir Amerikalının refakatinde gitmiştim. Lendiris gizli bir CIA ajanı olarak Bolivya'da bulunmakta idi. Kendisi aynı zamanda Bolivya Emniyet *Kuvvetleri'nin* ***«danışmanı»*** olarak da görevli bulunuyordu. Lima'ya vardığımızda bizleri iki Amerikalı karşıladı. Beni gayet iyi ağırlayarak, hemen aynı gün karşılıklı konuşmalar şeklinde sorguya çekmeğe başladılar. Bana; arkadaşlarımın kimler olduğunu, kimlerle yakın ilişkilerim bulunduğunu, Bolivya Komünist Partisi ile herhangi bir bağlantım olup olmadığını, solcu liderlerden kimleri tanıdığımı ve kendileri ile hangi tarihlerde ne gibi konuşmalar yaptığımı sordular.

İkinci gün, kendi özel hayatımla ilgili konularda sorguya çekildim. Bütün arkadaşlarımla olan kişisel ilişkilerim ve benzeri konularda beni âdeta bir soru yağmuruna tuttular.

Üçüncü gün, elektronik cihazlarla *sorguya çekildim.* Başıma, ellerime ve göğüsüme elektrodlar yerleştirmişlerdi. Daha sonra da bana çeşitli sorular sorarak, bu elektrodlar sayesinde doğru söyleyip söylemediğimi araştırdılar. *Örneğin;* **«Bugüne kadar hiçbir zaman Komünist Partisi'ne üye olmadığın doğru mu?»** şeklinde bir soru ile karşılaştım. Kendilerine gerçeği olduğu gibi söyledim; **«Ben bir zamanlar Marksist bir kişi idim. Senyor Monje, Senyor Kolle, Senyor Otero ve benzeri kişilerle bazı ilişkilerim olmuştu. Fakat hiçbir zaman Bolivya Komünist Partisi'ne üye olmamıştım. Doğrusunu söylemek gerekirse, benim Marksistliğim yalnızca kağıt üzerinde kalan bir Marksistlikti. Üniversitede okuduğum yıllarda Parti'ye yardımlarda bulunduğum halde, hiçbir keresinde herhangi bir siyasi gruba katılmamıştım. Şurasını inkar edemem ki, geçmişte Komünist Partisi'ne yardımlar'.. bulunmuştum.»**

Soruşturmanın son gününde, yani dördüncü gün, bana bir şişe koka - kola ikram ettiler ve kendileri ile Lima'nın caddeleri, kızları ve ancak samimi *arkadaş grupları arasında* konuşulabilen cinsten hafif konular üzerine çene çaldık. Ne var ki, birdenbire beni bir uyku bastırmıştı. Âdeta gözlerimi açamaz olmuştum. Orada uyuya

1968 yılının temmuz ayında Ernesto Che Guevara'nın Gerilla Günlüğü'nü Küba'ya Bolivya İçişleri Bakanı Antonio Arguedas'ın kaçırdığı açıklanmıştı. Bundan sonra yurt dışına kaçan Arguedas daha sonra yine ülkesine dönmüş ve burada yaptığı bir basın toplantısında kendisinin bir CIA ajanı olduğunu itiraf etmişti. Bu açıklamalardan sonra tutuklanan Arguedas, CIA ile ilişkilerini ayrıntılarıyla belirten bir deklerasyonu gizlice Ramparts Dergisi'ne ulaştırmıştı. CIA'nın devlet adamlarını nasıl satın aldığını nasıl kirli işler çevirdiğini ortaya koyan bu açıklamaları, CIA ajanı Komer'in büyükelçi olarak Türkiye'de bulunduğu şu sıralarda Türk okurlarına duyurmayı bir görev sayıyoruz.

CIA ajanı idim!

kalmışım. Uyandığım zaman saat akşamın 7'si olmuş ve soruşturma sona ermişti. Konuşulanlar ve kendi söylediklerim hakkında hiçbir şey hatırlamıyordum. Zannedersem bana koka - kola içersinde uyuşturucu bir ilaç vermişler ve o ilacın etkisi altında iken benimle konuşmuşlardı.

Lendiris daha sonra bana, **soruşturma esnasında söylediğim herşeyin doğru ve noksansız olduğuna CIA'nın kanaat getirdiğini söyledi.** Daha sonra, CIA yetkilileri tarafından bana, yakında İçişleri Bakanı olarak atanacağım söylendi. Aynı zamanda; **«Tamam arkadaş artık seni göz hapsinde bulundurmayacağız. Bundan böyle sen de bu örgütün bir ajanı oldun...»** dediler.

Bolivya Cumhurbaşkanının benim CIA ile olan bağlantım konusunda hiçbir bilgisi yoktu.

Daha sonra Amerika Hükümeti'nin davetlisi olarak Washington'a gittim. Yolculuktan önce bana 6500 dolar gönderilmişti. Washington'da Hotel Plaza'ya misafir edilmiş, fakat orada bulunduğum süre içerisinde hiçbir yeni soruşturma ile karşı karşıya gelmemiştim. Bana çok iyi davranmışlardı. Washington'da, bana bütün Latin Amerika ülkeleri hakkında özetler halinde bilgiler veren bir Amerikan diplomatı ile tanıştırıldım. Daha sonra da, Küba ile ilgili konularda uzman olan bir diplomat ile görüşmelerde bulundum. Bu kişi bana, Küba ihtilali esnasında ortaya çıkan bütün güçlükleri ve yapılan hataları anlattığı gibi, ayrıca Küba'daki ihtilal yönetimi aleyhine girişilen bütün beynelmilel entrika ve planları birbir açıkladı.

Bolivya'ya döndüğümde İçişleri Bakanı olarak atanmıştım. Bakan olduktan sonra, hemen her konuda benimle işbirliği yapmayı vaadeden Amerikalılarla konuşmaya başladım. Amerikalılar bana 300 bin dolara çıkacak modern bir cezaevinin inşa edilmesi için yardımda bulunacaklarını vaadetmişlerdi. Fakat bu yardım asla gelmedi.

Amerikalılarla aramda bu tip uyuşmazlıklar devam edip durdu. Fakat bir ara ortaya bambaşka şekilde bir anlaşmazlık çıktı. Bolivya Madencilik Şirketi adlı bir Bolivya firması, Lipez Madencilik Şirketi adlı bir Amerikan firması aleyhinde bir tazminat davası açmıştı. Bu davanın Lipez Madencilik Şirketi lehine sonuçlandırılması için Adalet Bakanlığı yetkililerine etkide bulunmam hususunda CIA bana baskıda bulunmaya başlamıştı. Ne var ki, hükümet yetkilileri tarafından bana, bu konuda dürüst ve tarafsız kalmamız gerektiği bildirildi. Artık hiçbir şey yapamazdım. Bu yüzden yetkililere, mümkün olduğu kadar dürüst hareket etmelerini ve Lipez Şirketi lehinde sonuç verebilecek hiçbir hata yapmamalarını, şayet böyle birşey yapacak olurlarsa, Temyiz Mahkemesi'ne baş vurarak kendilerini yalan söylemekle itham edebileceğimi bildirdim. Böylece bu dava da kanun hükümlerine uygun bir şekilde görülerek sonuca bağlandı. Bu olay Amerikalıları âdeta çileden çıkartmıştı. Benim yavaş yavaş kendilerinin kontrolundan sıyrılmakta olduğum fikrine kapılmışlardı.

13 Haziran benim yaş günümdü. CIA'nın Bolivya'daki başkanı Mr. Thomas beni telefonla arayarak, yaş günümü kutlamak için kendi evine çağırdı. Bu olaya son derece kırılmıştım. Her şeyden önce bir hükümet mensubu idim. Niçin CIA başkanının evine, yani taa onun ayağına kadar gidecektim? Yapılan bu küstahça muameleden dolayı âdeta kendisinden tiksinmiş ve davete gitmemiştim. 14 Haziran günü, La Paz'da AID Kurulu'nun başında bulunan Mr. Hugh Murray bana gelerek, evine gitmediğimden dolayı Thomas'ın bana müthiş bir şekilde içerlediğini söyledi. Ayrıca, benim oraya yaş günümün kutlanması için çağrılmadığımı, aslında, Amerikan makamlarından benim için bir mesaj geldiğini ve Thomas'ın bana bu mesajı ileteceğini sözlerine ekledi.

Amerikalılarla olan ilişkilerimin kötüye yönelmesini istemediğim için, CIA başkanı ile Calle de Obrajes'de 7 numaralı binada buluşmak üzere randevulaştık. Kendisi bana; **«Nasılsın Antonio? Görüştüğümüze çok memnun oldum. Senin için bir mesaj var»** diyerek kapalı bir kutu uzattı. Kutuyu kendisinden aldım. Bir müddet kendisi ile çene çaldık, kahve içtik ve sonra da ofisime döndüm. Bakanlığa döndüğümde iyice meraklanmış ve derhal kutuyu açmıştım. Kutuda iki ayrı paket vardı. Paketlerden birini açtım. İçerisinde bir tabanca, boş bir şarjör ve tabanca takmak için de bir kayış çıktı. Derhal öteki paketi de açtım. Ondan da, ayrı ayrı Fidel Castro'nun, Ernesto Che Guevera'nın ve bir gerilla savaşçısından cephane almakta olan Raul Castro'nun fotoğrafları çıkmıştı. O anda, bana şantaj yapmaya uğraştıklarını düşündüm. Şayet kendilerinin isteklerini kayıtsız şartsız yerine getirmeyecek olursam, bir Castro'cu olarak alenen itham edilecektim.

Çalışma masamın çekmecelerinden birinde Che Guevara'nın günlüğünün fotokopileri bulunmakta idi. Kısaca anlatmak gerekirse, âdeta kendimi kaybetmiştim. Derhal bir yazı kağıdı alarak Castro'ya bir mektup yazıp negatiflerle birlikte bir zarfa koydum ve Havana'ya gönderdim. Artık şansım tersine dönmüştü ve o an için yapabileceğim başka bir şey yoktu. Castro'ya kendimin bir CIA ajanı olduğumdan bahsetmemiştim. Kendisine, Küba ihtilal yönetiminin bir dostu olduğumu, Binbaşı Guevara'nın günlüğünü ilişikte gönderdiğimi, arzuladığı zaman günlüğü yayınlayabileceklerini ve bunun için de kendilerinden hiçbir maddi karşılık beklemediğimi bildirdim. Olay bundan ibarettir.

Antonio Arguedas
Bolivya eski İçişleri Bakanı

FIDEL'E ŞARKI

Gidelim dostum,
şafağın coşkun habercisi,
gizli yollardan geçip
kurtaralım sevdiğin yeşil ülkeyi.

Gidelim dostum
öcünü almak için haksızlıkların,
asi yıldızlar parlasın alnımızda,
yenemezsek ölürüz, ne çıkar?

İlk silah sesiyle uyanacak topraklar
uykusundan olmuş gencecik bir kız gibi,
yanında olacağız senin, biz sessiz savaşçılar,
yanında olacağız.

Sesin dört rüzgara duyurduğunda
toprak reformunu, adaleti, ekmeği, özgürlüğü,
yansıtmak için bütün sözlerini senin
yanında olacağız.

O zalimi ezip geçtiğimiz zaman
gün batımında,
son savaşa hazırlanacağız dostum,
yanında olacağız.

Kalbinden vurduğumuzda o yabanı hayvanı,
kurtuluş savaşında,
yüce yüreklerimizle dostum,
yanında olacağız.

Korkma, ürkütemezler bizi.
Onların silahları paradır, madalyadır.
Bir tüfek ver bize, kurşun var, bir taş parçası ver,
başka bir şey istemez.

Ama mavzerlerle biçilecek olursak
Amerikan tarihine yaptığımız bu yolculukta
Kübalıların gözyaşlarından dokunmuş
bir örtü örtsünler biz gerillaların,
biz savaşçıların kemiklerine.
Başka bir şey istemez.

CHE GUEVARA

Türkçesi: Ülkü TAMER

«Viva Che» ve «Our Word (Guerilla Poems from Latin America)» adlı kitaplardan alınmıştır.

Hitler'in kahverengi gömleklilerine özgü bir sabotaj

Tiyatro yangınının ardındaki tahrikler

Osman S. AROLAT

A.P. iktidarı uzun bir süredir çift yönlü bir oyunu sahnelemektedir. Bu oyunun iyi yüzü olarak ortaya çıkan Süleyman Bey, nutuklarında hep «huzur»dan söz etmekte. Oyunun kötü yüzünün yöneticileriyse huzuru kaçıracak ne kadar olay, saldırı varsa düzenlemektedir.

Süleyman Bey *grevlerin hak* olduğundan söz etmektedir.

Sükan işçilerin üzerlerine polisleri saldırtmaktadır.

Süleyman bey gençlerin biraz çizmeden dışarı çıkmakla beraber gösteriler yapmasının normal olduğunu açıklamaktadır.

A.P. iktidarının sözcüleri komando saldırılarına şakşak tutarken, emperyalizme karşı direnen gençlerin şiddetle cezalandırılmasından sözetmektedir.

Ve nihayet Halk Oyuncularının «Devri Süleyman»ı oynamasını ticari gayeli bir olay olarak nitelendiren Süleyman Bey'in partisinin bir milletvekili, meclis kürsüsünden, daha *önce saldırıya uğramış olan* bu tiyatroya karşı yeni saldırıları kışkırtacak bir konuşma yapmaktadır.

Bu konuşmadan çok kısa bir süre sonra, *iki* gün geçmeden, tiyatro yanmaktadır.

Yarın Süleyman Bey yine nutuklarında «Huzur»dan söz edecektir. Yine yeni milletvekilleri yada bakanlar yeni saldırılara yol gösterecek açıklamalar yapacaklardır.

Tabii bu böyle sürüp gitmiyecektir. Yapılan saldırıların, doğan huzursuzlukların kaynağının A.P. iktidarı ve onun düzeninin eseri olduğu ortaya çıkmaktadır. Onun içindir ki saldırılara uğrayan Halk Oyuncuları Tiyatrosu'nun oyuncuları devrime, düzenin değişmesi gerekliliğine daha inanmış ve daha bilinçli olarak çalışmalarına *hız vereceklerdir.* Kendileriyle yaptığımız röportajda halk oyuncuları bu inançları şöyle açıklamışlardır:

● Halk Oyuncuları nasıl kuruldu?

— Kanımızca bir zorunluluktu bu kuruluş. Yıllarca ister istemez bir kirli çarkın içine girip, sürekli bir suçluluk duygusu içinde çabalamak, halktan kopuk, sözümona bir «Tiyatroculuk'u» sürdürmek zorunda olanların zorunlu bir birleşmesidir halk oyuncuları.

— Zaten o düzendeki en küçük bir başkaldırma hemen saf dışı edilmekle sonuçlanıyordu. HO kurucularından bir kaçı, uzun süreler tiyatrodan uzaklaşmak zorunda kalmışlardı.

— Ülkede halkçı, toplumcu düşüncenin hızlı bir gelişim içinde olduğu *günlerde* tiyatronun da bunun dışında kalması düşünülemezdi, 1967 yılının son günlerinde üç kişi tarafından kurulan Halk Oyuncuları, öylesine organik bir kuruluştu ki, beş altı gün içinde, yedi kişilik bir ekip haline geldi. Bu sayı gerçekten gurur verici bir hızla arttı. Arttı, arttı. Bu artışı sıradan, niceliksel bir artış olarak nitelememek gerekir. Halk Oyuncuları bugün 54 kişilik kadrosu ile kendi yağı ile kavrulabilecek düzeydedir. Bu *çeşitli idari baskılarla karşılaşması* mukadder olan bir topluluk —örgüt— için önemlidir. Dekorumuzun çizilmesinden gerçekleştirilmesine, oyunlarımızın yazılmasından, sahnelenmesine, oynanmasına kadar tiyatro alanında akla gelebilecek her türlü çalışma alanı HO içinde yeterince uzmanlaşmış kişilerce düzenlenmekte ve yürütülmektedir.

— Kuruluşumuzdan altı ay sonra HO ülkemizde ilk defa olarak iki bölge halinde çalışabilecek güce gelmiştir. Kanımızca bu durum, HO'nun geldiği çizgiyi belirleyen en ilginç verilerden biridir.

— Son olarak bu konuda belirtilmesi gereken nokta bizce HO'nun kişisel güçlerle değil prensiplerle belirlenen, ilkelerin üzerine yükselmiş bir örgüt olma yolunda olmasıdır. Örgüt *sözcüğüne basmak* gerekir. Sıradan bir tiyatro topluluğu değiliz. Ve tüzüğümüz HO'yu «... çalışmalarını çağdaş toplumcu politikanın bir parçası olarak niteler» diye tanımlamaktadır. Bugün tiyatro yapıyoruz, yarın sinema yaparız, daha öteki gün balıkçılık... Kısaca toplumcu eylem ne gerektiriyorsa onu...

● Sanat tutumunuz nedir?

— Bu konuda tüzüğümüz çok açık ve kesin tanımlar getirmektedir. HO, araştırma, inceleme, uygulamalar yaparak ulusal türk sanatının kurulmasına ilişkin çalışmalar, bu çalışmalara dayanan uygulamalar yapmayı ve bunları en yaygın biçimde sergilemeyi temel ilke olarak belirtmiştir.

— Tüzükteki **«Halkıyla olan *organik bağını koparmamış* bir sanatı gerçekleştirmek...»** cümlesi ve bunu izleyen **«Halklar arası kültür alışverişine açık ve her türlü tutucu, donmuş kalıp ve görüşleri tümüyle reddeden bir sanat görüşünü paylaşır...»** cümleleri tutumumuzun açık seçik belirtilerinden biridir kanımızca.

— En önemlisi ve sanırım en kestirmeden her şeyi açıklayan temel ilkemiz: HO. **«... Sanatın işlevi yalnızca doğayı —dünyayı— *açıklamak değil* aynı zamanda onu değiştirmektir de..»** diye tanımlanan görüşün yanında yer alır ve çalışmalarını BİLİMSEL bir taban üzerinde sürdürür.

DEVRİ SÜLEYMAN'DAN KALAN!
— Halk Oyuncuları tiyatrosunun yangından sonraki hali... —

● Bu güne kadar HO'ya yöneltilmiş baskı ve saldırılar nelerdi. Nasıl oldu?

— HO kurulduğu günden beri —hamdolsun— baskıdan yoksun kalmadı. Ve bu baskılardır ki bizi doğru yolda olduğumuza inandırıyor, *bizi* biliyor, güçlendiriyor.

— Devri Süleyman'ı oynadığımız ilk gün başladı baskı. İstanbul Valiliği oyunu il sınırları içinde yasakladı. Ankara'ya gittik, gene yasaklandık? Ve gerçekten kanunsuz olarak yasaklandık. Suç işlenmemişti. Yani oyun oynanmamıştı. Ama gene de yasaklandık. Rüzgarımızdan mı ürktüler ne?

— Sonra bu baskılar sürdü gitti. Bir anlamda alıştık bile. Turneye çıktık Ankara'dan sonra. Valiler, kaymakamlar engellemek, oynamamıza izin vermemek için çeşitli yollar denedi. Danıştay kararı ile karşı koyabildik. Daha da önemlisi halk bizi istedi. Turneden döndüğümüzde 42 oyunda 37.450 seyirci izlemişti Anadolu'da bizi. *İzmir'e gitmek* zamanı gelince kiraladığımız salonun sahibini alenen tehdit ederek salonu bize kiralamasını önlediler. Başka salonlar bulduk, yürekli dostların *desteğini aldık.* Oynadık. Organizasyon görevlisi arkadaşımızı, sokak kabadayılarıyla tehdit ettiler, korkutmak istediler. HO kaçınmaksızın görevine devam etti.

— İstanbul ve Ankara bölgeleri halinde bu sezon başında çalışmalarımıza başladığımız zaman sistemli bir tehdit ve yıldırma kampanyası başladı. Arşivimizdeki mektup tomarı bu konuda yeterli ve kesin belgelerdi. Hepsi de yandı. Olsun, gene gelecek nasıl *olsa...*

— Sonra bir gece bindirilmiş kıtalar halinde geldiler. Seyirci gibi girdiler ve oyunun sonuna doğru, oyundaki **«... kırk beş yıl önce İzmir'de denize döküp, kırk beş yıl sonra Dolmabahçe'den buyur ettiğimiz altıncı filo»** cümlesine **«Yalan, dostlarımız istilacı değildir,** sa-

Yangına rağmen mücadeleyi sürdürecek olan Halk Oyuncuları bir arada...

tılmış köpekler... Moskova'ya...» diye naralar atarak saldırdılar. Kezzap şişeleri, sis bombaları, torna edilmiş sopalar... Karşı koymak isteyen bir kaç seyircimizi yaraladılar ve bütün dekorları tahrip ettiler. Sonra düzenli bir şekilde minübüslere binip gittiler. Teşhis ettik bazı saldırganları. Olay anında Zeytinburnu'unda mevlut dinlediklerini isbat (!) ettiler. Sustuk. Biz maşaların cezalanmasından çıkar ummayacak kadar bilinçliydik.

— Bir gecede onardık dekorlarımızı ve HO görevine devam etti. Durduramıyorlardı. Kesin bir hal çaresi aradıkları belli oluyordu. Ama neydi bu çare?

— Bir gün gazetelerde ülkenin yasama organında, Büyük Millet meclisi kürsüsünde, halkı temsille görevli bir AP milletvekili, Osman Zeki Efeoğlu, kürsüye çıktı. Halk Oyuncuları'nın Pekin'den para alarak kurulduğunu, komünist olduğunu, HO'nun Ho Şi Minh'in ilk harflerinden alındığını, söyledi. Delil olarak da kırmızı basılmış bir HO afişi gösterdi. Meclis kürsüsünden hiç çekinmeden det gaz bidonu ile Halk Oyuncularının çalışmalarını sürdürdüğü Aksaray Küçük Opera daha önceden de aynı metodlarla aldatılmış, yanıltılmış ve aslında yeri bizim yanımız olan kitleleri tahrik etti. Osman Zeki Efeoğlu'nu karşımıza alıp her hangi bir cevap verme zorunluluğu duymuyoruz. Emperyalizmin sahneye koyduğu iğrenç oyunun figüranları ile uğraşarak vakit kaybetmek niyetinde değiliz. Düşmanımızı tanıyoruz. Ve inanıyoruz ki, tüm devrimci güçlerin bu düşmana açtığı savaş eninde sonunda bir zaferdir. Ve bu zafer Osman Zeki Efeoğullarının da kurtuluşudur.

— Evet Osman Zeki Efeoğlunun ağzından gerekli uyarma yapıldı ve bir pazar gecesi (26 Ocak 1969) sabaha karşı iki a- Tiyatrosu kundaklandı. Bütün bina aynı anda tutuştu.

— Son bir sözümüz var. Yok olan yalnızca mallarımızdır. Halk Oyuncuları daha bir bilinçli, daha bir bilenmiş, daha bir inançlı görev başındadırlar. Görev devrime kadar soluk almaksızın sürecektir. Ve inanıyoruz ki, büyük bir ustamızın dediği gibi «Gelecek günler, geçmiş günlerden güzel olacaktır», eninde sonunda...

DEVRİMCİ GENÇLERİN BİLDİRİSİ

29 ocak 1969 günü olay yerinde tiyatro yönetmenleriyle görüşen İ.T.Ü. Öğrenci Birliği, — İ. T. Ü. Teknik Okulu Talebe Birliği — İst. Yük. Teknik Okulu Talebe Birliği - Fikir Kulüpleri Federasyonu - Devrimci Öğrenci Birliği - İ.Ü. Eczacılık Fakültesi Talebe Cemiyeti - İ. Ü. Diş Hekimliği Fak. Talebe Cemiyeti - İ.Ü. İktisat Fakültesi Talebe Cemiyeti - İ. Ü. Orman Fak. Talebe Cemiyeti - Robert Kolej Öğrenci Birliği temsilcileri konuyla ilgili olarak bir bildiri yayınlamışlardır.

«Devri Süleyman»ı gerçek yüzüyle ortaya koyan «Halk Oyuncuları Topluluğu»nun devrimci çabalarını, bütün baskı ve tertiplere rağmen sürdürdükleri Aksaray Küçük Opera Tiyatrosu, nihayet, İzmir Milletvekili Osman Zeki Efeoğlu'nun işaret fişeğinden sonra yakıldı.

Bu kundaklama hareketi, ayni tiyatroda, seyircilerin de bulunduğu sırada, sopa ve asit şişeleriyle yapılan saldırıyı bütünleyen bir halka olmuştur. Bu tertipler unutulmamaktadır. Kendilerini satarak sürüngen hayatı yaşayanların, devrimcilere karşı giriştikleri tertipler ve attıkları çamurlarla devrimci alevi külleme gayretleri boşunadır.

Halkımızı günden güne yoksulluk içinde bırakan Devri Süleymanı, devrimci her çabayı tertiplerle yıldırarak sürdüreceklerini umanlar unutmasınlar:

Devrimci eylemlere karşı giriştikleri tertipler devrimci alevi körüklemektedir ve birgün mutlaka kendi başlarını yakacaktır.»

Öğrenciler, konuyla ilgili olarak hazırladıkları pankartları yanan binaya asmışlardır.

BASIN DİYOR Kİ

EYGİ'NİN KAÇIŞI VE BASIN İÇİN GENEL AF

Geçen hafta ümmetçilerin organı Bugün Gazetesi'nde arka arkaya yayınlanan iki haber, ister istemez bütün dikkatleri gazetenin sahibi Mehmet Şevket Eygi'nin üzerine çekmiştir.

26 Ocak tarihli Bugün Gazetesi'nde yayınlanan tek sütunluk bir haberde **«Gazetemizin sahibi Mehmed Şevket Eygi Cidde, Mekke ve Medine şehirlerinde gazetemizin mümessilliklerini kurmak üzere Suudi Arabistan'a gitmiştir. Hac zamanının yakın olması sebebiyle *Hac vazifesini de yaparak* şubat sonunda dönecektir. Fıkralarını devamlı olarak yazıp göndereceğini muhterem okuyucularımıza bildiririz.»**

Eygi'nin geçen yıl da Hac'ca gittiği bilindiği için ilk anda haber yadırganmamıştır.

Ancak ertesi gün Bugün'ün manşetinde yer alan bir başka haber erken yapılan bu hac seyahatinin asıl nedenini ortaya koymuştur. Zira bu haberde, İstanbul Beşinci Ağır Ceza Mahkemesi'nin Bugün Gazetesi sahibi Mehmet Şevket Eygi *hakkında verdiği ağır hapis* cezasının Yargıtay'ca onaylandığı açıklanmıştır. Eygi'nin kesinleşen mahkûmiyeti, 2 yıl hapis ve 1 yıl sürgündür.

Laiklik ilkesine karşı savaş açan ve Türkiye'ye ortaçağdan kalma şeriat düzenini hakim kılmak için yoğun propaganda yapan Mehmet Şevket Eygi, mahkûmiyetinin kesinleştiğini öğrendiği içindir ki hapse girmemek için derhal tası tarağı toplayıp Türkiye'yi terketmiş, Suudi Arabistan'a sığınmıştır.

Eygi'nin Suudi Arabistan'da büyük *itibar gördüğü* muhakkaktır. Çünkü, Amerikan Amerikan emperyalizminin Ortadoğu'daki devrimci hareketlere karşı tampon olarak kullandığı Suudi Arabistan Kralı Faysal, Türkiye'ye de çengel atmıştır. Eygi'nin sahibi bulunduğu Bâbıâlide Sabah ve Bugün Gazeteleri, bütün müslüman milletlerin tek bir bayrak altında ve şeriata dayanan bir düzende yaşamalarını öngören gerici kampanyayı AP iktidarının *müsamahasıyla* üç yıldan beri rahat rahat yürütmektedirler. Bu hizmetin karşılığını da herhalde fazlasıyla görmektedirler. Eygi, Suudi Arabistan'a her gidişinde kendisine özel arabalar tahsis edilmekte ve Kral Faysal tarafından krallar gibi ağırlanmaktadır.

Ancak, Eygi'nin Suudi Arabistan'a kaçışından sonra kemen akla şu soru gelmektedir: Kendisi Türkiye'de bulunmadığı takdirde Bugün ve Bâbıâlide Sabah gazetelerinin yayını nasıl devam ettirilebilecektir?

Eygi, Türkiye'den kaçtıktan sonra Bugün'de yayınlanan bir yazısında şöyle demektedir:

«Bugün gazetesi sizin gazetenizdir. Ben, Mehmed Şevket Eygi *fâni bir insanım. Yarınlara* sağ çıkabileceğimi temin edemem. Allahın emrettiği yolda yürümek ve Müslümanlara hizmet etmek arzusunda olan kimseler bir kervan ise, ben bu kervanın bir ferdiyim. Son nefesime kadar bu hizmeti yerine getirmek için her şeyimden fedakârlığa deva medeceğim. Bugün gazetesi ve bunun yardımcı tesisleri benimle kâim değildir. Bu müessese Allahın izniyle daima sizlere hizmete devam edecektir. Mehmet Şevket Eygi mahkûm edilip hapse girse, hastalanıp yatağa düşse, kazâen veya kasden öldürülse bu hizmetlerin aksamadan devâmı için bütün tedbirler alınmıştır. İşlerimiz en az eskisi kadar muntazam ve verimli olarak devam edecektir. Allaha güvenenler bundan endişe etmezler.»

Eygi, işlerini allaha emanet etmekle beraber, yine de bütün umudunu, yakında çıkacağı söylenen basın affına bağlamıştır.

AP iktidarının, seçime giderken, gazetecilerin desteğini alabilmek için bir basın affı çıkartmaya yanaştığı, hattâ bazı AP milletvekillerinin bu yolda teklifler hazırladıkları bilinmektedir. Ancak basın affına **«komünizm propagandası»** ile Atatürk Kanunu'na ve laikliğe aykırı yayınlardan dolayı verilecek cezaların dahil edilmemesi bir gelenek haline gelmiştir. Nitekim 1965 seçimlerinden sonra çıkan aftan bu suçların mahkûmları yararlanamamışlardır.

Bununla beraber, **son hafta**nın gelişmeleri, çıkartılması beklenen basın affına bu suçların da dahil edilmesi ihitmalini kuvvetlendirmiştir. Geçen hafta yapılan İstanbul Gazeteciler Cemiyeti Kongresi'nin faaliyet raporunda basın affı meselesiyle ilgili olarak şöyle denilmektedir:

«Yüzleri geçen takibat dosyaları içinde kesinleşmiş hükümler bulunduğu gibi, birçok dâvalar da halen mahkemelerde devam etmektedir. Basın affı konusunu önemle ele alan yönetim kurulumuz, Büyük Millet Meclisi, hükümet ve bütün partiler nezdinde teşebbüse geçmiştir. Son olarak Burhan Felek'in başkanlığında Ankara'ya giden Yönetim Kurulu, Sayın Başbakan ve Adalet Bakanı ile ümit verici görüşmelerde bulunmuştur:

Basın suçları içinde affı tereddüt yaratanlar, aşırı sağ ve sol hareketleriyle Atatürk kanunlarına muhalefet suçlarıdır. Bunların da yeni kanunların tedvini sırasında bir tasfiyeye tabi tutulması ısrarla temenni olunmuş ve bu ricamız da reddedilmemiştir.»

Kaldı ki, Eygi'nin Suudi Arabistan'a giderken yakınlarına söylediğine göre, AP iktidarı, basın affına laiklikle ilgili suçları da dahil etmek zorunda kalacaktır. Zira, kendisi gibi ümmetçilerin sözcüsü olan bir yazarın seçim sırasında demir parmaklıklar arkasında bulunması AP'ye büyük ölçüde oy *kaybettirecektir. Seçimlerde* AP'nin camileri birer parti ocağı gibi kullanarak dindar vatandaşların oylarını çektiği bilinmektedir. Herhalde genel seçime giderken AP bu oy potansiyelini elinden kaçırmak istemeyecektir.

Ancak laikliğe aykırı suçların affedilmesi halinde 142. madde mahkûmlarının da affedilmesi kaçınılmaz bir zorunluluk olacaktır. İşte AP bu noktada açmaza düşmektedir. 142. madde mahkûmlarının affedilmesine çıkarcı çevreler *muhalefet edeceklerdir.*

Bu muhalefeti kırmak için AP'nin kullanacağı koz, afla beraber sola karşı daha şiddetli tedbirler öngören terör kanunlarının da meclisten geçirilmesidir. Yani AP aşırı sağcıları kurtarmak için 142. madde mahkûmlarını da affa tabi tutarken, en ılımlı **sol** neşriyata dahi engel olacak tedbirleri gerçekleştirecektir. Nitekim İstanbul Gazeteciler Cemiyeti'nin faaliyet raporunda bu oyun açık açık belirtilmiştir;

Bu oyun karşısında Türkiye'deki demokratik güçler uyanık davranmak zorundadırlar. 142. madde mahkûmlarının aftan yararlandırılması, bir çok haksızlıklara geç de olsa son verilmesi bakımından şüphesiz olumludur ve bu yoldaki teşebbüsler desteklenmelidir. Ancak böyle bir af çıkartılsa dahi asla gevşekliğe kapılmamalı, 142. maddeye ve iktidarın bu af ortamından yararlanarak getirmek istediği yeni terör *kanunlarına karşı bütün direnme* yollarını kullanmalıdırlar.

Keramet taklittedir !

Kargaşalıktan kurtulmanın tek şartı, bizden olan emir sahiplerine itaat etmek, gerçek islâm ulemasının ve maneviyat büyüklerinin emir ve na*sihatlarını dinlemek; ken*di başına buyruk olmaktan vazgeçerek taklit yoluna sülûk etmektir. Kurtuluş taklittedir. Taklidi beğenmeyip de burnunun doğrultusunda giden cahiller, şeytanın tuzağına düşer ve helâk olurlar.

MEHMET ŞEVKET EYGİ
(Bugün - 26.1.1969)

haftanın karikatürü

Türkiye'de en az para ödenip en çok yemek yenen yer

MECLİS LOKANTASINDA ÇATAL BIÇAK VE TABAKLAR KAYBOLUYOR

Yeni takımların üzerine "TBMM„ rumuzu işlenecek

YAZISIZ

(Günaydın, 26.1.1969)

Bostan korkuluğu NATO

Hademelere gelince... Gazetelerden öğrendiğim özellikleri ile bu hademeler benim siyasi midemi pek bulandırdı. Bir NATO tesisinde çalaylı hademe kullanılır mı? Böyle yerlerde ancak en açıkgöz milli emniyet memurları görevlendirilebilir. Elin danguldunguluna masaların tozlarını aldırmaktan bile çekinilir.

Ne allahlık bir bostan korkuluğuymuş bu İzmir NATO'su!

Bu hadisenin kepazelik çığlığı inşallah NATO erkânının kulaklarında çok tiz bir halk borusu çalar da uyanırlar bey'ler, Mr.ler, mösyöler, kirye'ler, herr'ler, sinyor'lar inşallah!

NİZAMETTİN NAZİF
(Yeni İstanbul - 31.1.1969)

Yazar dediğin böyle olur

Bütün mesele yazının birinci cümlesi. Hattâ başlığı... Başlık, yahut ilk cümle ile okuyucuyu tarafınıza çekebildiniz mi, gerisi kolay. Kendiliğinden gelir. Meseleler aralarında tercih yapılamayacak kadar çok olursa, insan hangisini mevzu a*lacağını bilemiyor... Ve* bunun adına biz, mevzu kıtlığı diyoruz. Denizin ortasında susuzluktan kıvranmak gibi bir şey...

Mevzu kıtlığı çekiyoruz dedik ya, işte ondan, aklımıza geleni yazıyor; daktilonun tuşlarına gelişi - güzel vuruyoruz.

İSMAİL OGUZ
(Sabah - 24.1.1969)

ANT ● Haftalık Dergi ● Kurucuları: YAŞAR KEMAL, FETHİ NACİ, DOĞAN ÖZGÜDEN ● Sahibi ve Genel Yayın Müdürü: DOĞAN ÖZGÜDEN ● Sorumlu Müdürü: ALPAY KABACALI ● Teknik Sekreter: İNCİ ÖZGÜDEN ● İdare yeri: CAĞALOĞLU, Başmusahip Sok. Tan Apt. 10/11 - İSTANBUL ● Tel.: 27 81 09 ● P. K. 934 — Sirkeci - İSTANBUL Ankara Temsilciliği: Tel.: 13 40 20 ● Dizgi: YÖNET MATBAASI. ● Baskı: VATAN

● Taşra Dağıtımı: HÜRRİYET DAĞITIM A. Ş. — Cağaloğlu - İstanbul. Tel.: 27 38 54 ● İstanbul Dağıtımı: FUAT BÜTE Ankara Cad. 84 - İSTANBUL. Tel.: 27 89 49 ● Abone Şartları: Yıllık 44 Lira, Altı Aylık 22 Lira, Üç Aylık 11 Lira ● İlan: Santimi 25 Lira; Yayın ilanları yüzde 50 indirimlidir. ● Tek sütun 5 santimlik kutu yayın ilanları 50 Lira'dan kabul edilir. ● Gönderilen yazılar yayınlansın yayınlanmasın iade edilmez